

VIENYBĖ

Oldest Lithuanian Newspaper in the World - Founded 1886

87 M. 16 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1973 M. GRUODŽIO (DECEMBER) 28 D.

Telefonas:
APplegate 7-7257

30 CENTU

BALFO 17-asis SEIMAS



BALF seime kalba naujasis pirmininkas Marija Rudienė. Greta stovi Vytautas Jakubaitis, Mandatų komisijos pirmininkas.

Cleveland, Ohio, naujai Lithuanian Village Corp. pasistatytuose puošniuose Lietuvos namuose lapkričio 10 įvyko 17-asis specialus BALFO seimas. Kaip jau žinome buvo skundų dėl 16 seimo legalumo. New Yorko 100-sis Balfos skyrius naująją Balfos vadovybę buvo patraukęs į teisimą. Šalys sutaukintos sąlyga, kad būtų sušauktas naujas seimas, griežtai prisilaikant visų formalumų.

Seimą atidarė Clevelando BALF skyriaus pirmininkas Vincas Akelaitis. Kalbėjo BALF direktorių tarybos pirm. V. Selenis iš Detroit, Mich. Trumpą žodį tarė ir BALF pirm. Marija Rudienė. Kvietė klausimus spręsti taikiai ir vieningai ir Balfui sugrąžinti gerą vardą.

Invokaciją sukalbėjo kun. A. Zakaruskas, BALF Marquette Parko skyriaus delegatas iš Chicagos. Amerikos ir Lietuvos himnus sugiedojo solistė Aldona Stempuzienė.

Atsistojimu pagerbti mirusieji BALF darbuotojai, perskaityti sveikinimai. Žodžiu sveikino dar keli veikėjai. BALF pirmųjų tarnautojų vardus pasveikino Jonas Valaitis.

Mandatų komisija, laikėsi formalumų gal net per griežtai. Komisijai pirmininkavo Vyt. Jakubaitis. Jis paskelbė, kad seime dalyvauja 144 atstovai. Komisija nepripažino teisės atstovauti kelių Rytinių Valstijų skyrių 17-ka atstovų. Jų įgaliojimo dokumentai dėl techniškosios raidės atmesti.

Chicagiečiai buvo nepaprastai gerai susiorganizavę. Atvyko du

čarteriuoti autobusai. Balsavimuose proporcija buvo maždaug tokia: 94 balsai už chicagiečių pasiūlymus, 14 už New Yorkiečių. . . Jeigu ir tie 17 nepriimtųjų iš rytinių valstijų delegatai būtų balsavimuose dalyvavę, "steamroller" mašina būtų ir tuos nušlavusi.

Linkėtina, kad entuziazmas Chicagoj esančiam BALF centrui nesumažėtų, gal pavyktų atlikti bent dalį to ką BALF atliko New Yorko būdamas, žinoma ir su chicagiečių pagalba.

Pirmininkauti pakviesta Alena Devenienė iš California, V. Akelaitis iš Cleveland, Ohio ir I. Petrauskas iš Chicago, Ill. Sekretoriavo R. Rožauskienė ir V. Staškus.

Darbotvarkė papildyta ir priimta išrinkus nominacijų ir rezoliucijų komisijas, vyko centro valdybos pranešimai. Ilgiausias pirmininkės Marijos Rudienės, net 9 puslapių mašinėle nepraleistomis eilutėmis kelių šimtų kopijų raportas, kurį dar ir Seimui perskaitė.

Kalbėjo buvęs ilgametis BALF centro valdybos pirm. kun. V. Martinus. Jo nuomone BALF namas Brooklyne duoda pelną, Rudienės nuostolį. Aple tai reikėtų laukti išsamaus raporto.

Priimti generalinio sekretoriaus A. Dzirvono, išdininko K. Čepaičio, direktorių tarybos pirm. V. Selenio pranešimai. Kilo diskusijų dėl revizijos komisijos pranešimo. Komisiją sudarė J. Švedas, V. Žilinskas ir M. Stonys.

Tęsiama 4 psl.

Linksmu
Kalėdu
ir laimingu
Nauju
Metu!

Žengiame į 88-sius metus

Su šia laida Vienybė baigia 87-uosius metus. Visais laikais Vienybė turėjo sunkumų, tur būt nuo pat įsikūrimo 1886 metais, bet šie 1973 metai buvo ypatingai sunkūs ir turėjome pakelti daug kliūčių. Ir ne tik Vienybė, bet kitų tautybių spauda. Kai kurie, kaip pav. graikų dienraštis Atlantis su 14,000 skaitytojų turėjo užsidaryti po 79 metų.

Visą spaudą labiausiai apsunokino nuolat kylančios kainos. Kuri laiką dėl popiero gamintojų streiko ir popiero spaustuvioms pritrūko. Apsunkino paštas, elektros negalavimai ir "blackouts", trūkumas mechaniku mašinas pataisyti ir t.t. Vienybės padėtis šiuo atžvilgiu buvo nedėkinga kadangi mašinos jau pasenusios ir kai nesulaukiame kas jas pataisyty, tai ir laikraščio neįmanoma išleisti. Užsisakėme naujas dar per čia vasarą, bet jų dar negavome. Kadangi ilgesnį laiką užima pagaminti raides su lietuviškais akcentais, Tai žinoma, padidina ir mašinų kainą. Nežiūrint visų bėdų Vienybė esame pasiryžę leisti ir sekančiais metais, tvirtai tikėdami, kad 1974-ieji metai bus laimingesni.

Jeigu norėtume peržvelgti kokią rolę per tuos 87 metus Vienybė lietuviuose suvaidino, reikėtų parašyti nemažą knygą. Vienybė apima lietuvių imigracijos pradžią į JAV, vėlesniąją masinę imigraciją, naująją imigracijos bangą ir dabarties laikus.

Ruošdamiesi sutikti Naujuosius metus, atsišaukiame į mūsų nuoširdžius vienybiečius, rėmėjus ir skaitytojus, ypač skelbėjus, prašydami 1974 metais suteikti daugiau visokeriopos talkos. Jeigu visi, vienu kartu dar bent kiek daugiau pasitempsime, yra vilčių, kad 1974 metais Vienybė galėsime išleisti laiku ir reguliariai, daug gražesnę techniška, kai pristatys naujas mašinas 1974 m. pradžioje. Laiku apmokėta prenumerata daug padės administracijai: nereikės rašyti paraginimo, nereikės pabrangusiam paštui išleisti sunkiai gaunamo pinigų. Skelbėjo laiku atlyginimas už skelbimus padės Vienybei laiku apmokėti sąskaitas ir nebristi į naujas skolas.

Esame tikri, kad visų vienybiečių talka 1974-aisiais metais, o Vienybės 88-aisiais, visiems bus naudinga. Laikraštis, sustiprėjęs finansiniai ir su didesne talka, gal būt vėl galės grįžti prie savaitraščio.

Besiartinančių 1974 metų visiems linkime visokeriopos laimės, ypač sveikatos. Šia proga taip pat norime pareikšti savo gilią padėką mūsų pasišventusiems redaktoriams - Vytautui Širvydui, Edvardui Sulaičiui, taip pat bendradarbiams Vytautui Zalatorui, Juozui Kreivėnui, Salomėjai Narkėliūnaitėi, Jonui Kizniui, A. Šalčiui, Girkaliui ir visiems laikraščio talkinantiesiems.

LEIDĖJAI

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

was established in 1886 by Juozas J. Paukstys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. VIENYBĖ co-owners are: Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. It is published bi-weekly by Valerie Tysliava, Joseph N. Tysliava and Jonas Valaitis. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor: Valerie Tysliava; Assistant: Ann Vaivada; Business Manager and Photo Editor: Joseph N. Tysliava; English Editor: Demie Jonaitis; Senior Editor: Vytautas Širvydas; Contributing Editors: Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

SUBSCRIPTION RATES: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. Editorial and Administrative offices at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone APplegate 7-7257.

mes

Vytautas Širvydas



Gyvenimo apyvartose Amerikoje pasireiškęs energijos trūkumas primena seniai besireiškiantį tautinės energijos trūkumą visame Amerikos lietuvių gyvenime - nuo nykimo ir išnykimo įvairių pašalinių draugijų ir klubų mūsų kolonijose iki vis labiau išsekusių mūsų laikraščiams gyvybės sakų. Amerikiečiai, atrodo, susispaus ir reikiamai energijai ras šaltinių. Amerikos lietuviams, savo ruožtu, tai sunkiau padaryti, tačiau, jei vieningai visi susispaustų, dar ilgam išlaikytų pirmosios mūsų imigracijos, 1868-1914 energingai žibėjusį lietuvių prisirišimą ir pasiaukojimą.

* * *

Mūsų išnykusių draugijų jau nebeatgaivinsime, bet dar galima energijos įlieti į esamąsias, pavyzdžiui, Susivienijimą Lietuvių Amerikoje, Tėvynės Mylėtojų draugiją ir Sandarą. Ypač nemaža energijos dar galima pateikti mūsų spaudai, tiesioginėmis stambesnėmis aukomis, testamentiniais palikimais, nenudelsiamu prenumeratų (su aukele) užsimokėjimu ir radimu naujų prenumeratorių. Amerika šaltinių aliejui, dujoms ir elektrai ras. Ar ras Amerikos Lietuva šaltinių tautinei dvasiai? Istorija dabar visiems Amerikos lietuviams stato klausimą. Kaip atsiliesime?

* * *

Įdomių pokalbiu su Aidų žurnalo redakcija senas Lietuvos diplomatas Vaclovas Sidzikauskas sakosi iš savo margo gyvenimo išsinešęs įspūdį, kad istorijoje veikia senovės graikų filosofo Heraklito "niekas vietoje nestovi" pagrindinis principas. Todėl, sako: "Kokia sunki bebūtų šių dienų Lietuvos politinė padėtis, ji nėra ir nebus amžina". Mūsų Maironis, taip pat, heraklitiškai dainuodavo: "Mainos rūbai margo svieto".

* * *

Po pasaulį išsisklaidžiusią lietuvių išeiviją Sidzikauskas skaito ketvirtąją tautos dalimi ir sprendžia, kad ji "nepraradusi ryšio su tauta". Deja, mūsų veiksniai, savo perdažnose ir bergždžiose konferencijose, kuriose nesykį dalyvavo ir pats Sidzikauskas, visada siekdavo išeivius nuo ryšių su tauta atgrasinti.

* * *

Sidzikauskas mano, kad išeivija tautai geriausiai patarnautų, jei savo intelektualės ir medžiagines jėgas planuotų vartoti "ilga, vienos, ar kelių kartų distancija". Čia, sako, reiktų "išspręsti išeivių politinių organizacijų veiklos strategiją ir taktiką, ypač sąntykiaujant su lietuvišiais Lietuvoje". Velionis Lietuvos ministras Povilas Žadeikis, sako, čia norėjo matyti "vieną kepurę". Gaila, gyvenimas taip susiklostė, kad "pagal Jurgį ir kepurę", kuri, kaip vienas mūsų poetas rašė: "Suplyšo, sudilo Jokubo kepurė".

* * *

Apie V. Sidzikausko mirtį žiūr. 7 psl.

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Girnakalis

Istorija - praeities politika - ateities mokslas

Istorijos mokslas remiasi įvairiais dokumentais ir šiaip buvusių įvykių liksanomis. Tik kur įrodomosios medžiagos trūksta, ten istorikas imasi spėlojimų, samprotavimų ir pn.

Politika - valstybės valdyti menas, bet šiaip yra maždaug tas pat, kas ir istorija, tik ji domisi ne praeitimi, o dabartimi ir ateities galimybėmis. Dėl ateities politika turi išleisti liniją - dabartį, turi mažiau ar daugiau patikimų dokumentų, žino kai kurių įėgų kryptis ir pn. Be to, žmonių gyvenimas tvarkosi maždaug tais pačiais principais įvairiais amžiais ir visame žemės rutuly. Taip išeina, kad dėl ateities politika gali sugraibyti ir daug ko patikimo, ne vien nepagrįstus spėlojimus.

Fiziškai yra gan tikra, kad kas krenta iš didelių aukštybių, tas užsimuša. Ir valstybių gyvenime galioja tie patys principai: kas krenta, tas nukrenta.

2.

Nepriklausomos Lietuvos politika buvo silpna, nes valstybė vegetavo su prielaida, kad antrojo pasaulinio karo gali nebūti, o jei ir bus, tai Lietuva gali būti įvykių nesuniokota. Neaišku, kaip buvo galima atgauti Vilnių ir drauge išlikti neutraliems, su nieku į žygius traukiančiu nesusiėdėti. Daug praeities pavyzdžių ir gyvenamojo laiko situacija rodė, kad Lietuvai išlikti galimybių yra labai maža, daug daugiau besą pagrindo laukti didelių sumišimų (žinoma, ir jiems rengtis). Gal kas iš Lietuvos vadų ką ir numatė, bet nebuvo matyt jokių pasiruošimų. Antrasis pasaulinis karas artėjo, smūgiai lietuvių tautai krito, bet vis netikimai nelaukiant ir nepasirengta tuos smūgius sukti. Pvz., iš vakaro prieš "anšliusą" Kaunas nesidomėjo, kad Klaipėdos banke vokiečiams gali tekti nemažos lėšų atsargos. Vilniaus krašte Lietuvos švietimo ministeris ramino mokytojus dėl padėties Vilniuje: sako, dabar laikas išgydyti žaizdas. Ar iš tiesų ponas ministeris tada nežinojo, kad to laiko jis teturi . . . septynias dienas (tai buvo 1940 birželio 8-ji)? Šias eilutes rašančiam tada nebuvo aišku, kuotikėti, nes dviem mėnesiais anksčiau, per Velykas, teko iš labai patikimų šaltinių nugirsti, kad Lietuvai jau renkami tarybiniai komisarai. Už tai bolševikų invazijos į Lietuvą proga galutinai pražudžiausavo tikėjimą Lietuvos ministerais ir visokiais buvusiais ir būsimais veiksniais.

Dabar jau turime paskelbtų atsiminimų apie Lietuvos ministerių kabineto posėdį, kuriame svarstė bolševikų ultimatumą. Dar vis girdėti balsų, būk reikėjo bol-

ševikams pasipriešinti ar nesi-priešinti.

Įdomus tas ministerių kabineto posėdis. Kaip ir reikėjo, ponai ministrai pirmoje eilėje domėjosi pačiu ultimatumu ir visokiais šia proga ėjimais Maskvoje. Bet esminiai dalykai buvo ponų ministerių pamiršti: jau vyko antrasis pasaulinis karas, Tarybų Sąjunga pagaliau turėjo kada nors ryžtis ekspansijai, o Reicho troškimas nach Osten irgi buvo gerai žinomas. Čia pat pašonėje sunaikinta Lenkija liudijo, kad atėjo sprendimų laikas. Iš atsiminimų atrodo, kad ponai ministrai pačiomis ultimatumo priežastimis nesidomėjo, išleities ieškojo Maskvai priimtinių asmenų rinkime. Šie gerl dėdės nebuvo politikai, tik nudavė politikus.

* * *

Su nepriklausomybės praradimu prasidėjo lietuviškosios politikos jau ne ateities nepramatymas, bet iš viso politinis aklumas. Įsivaiduokite, net ištaisai partijai buvo užėjusi pagunda ko nors gero Lietuvai laukti . . . iš kryžiuočių. Naujųjų laikų kryžiuočiai lietuviams atnešė pilėnišką dovaną: Pircupį, Ablingoną, daug masinių kapinynų. . . Deja, net ir šitokiais darbais kryžiuočiai kam iš lietuvių neišgyvendino simpatijų nacistiniams germanams. Kur čia politika ir kokia?

Tuoju po karo Potsdame susirinko didieji. Karaliaučius teko Tarybų Sąjungai. Kur dingo sugebėjimas valdyti smegenis tų baltiečių vadų, kurie dar ir po to nesuprato, kad Baltijos tautos pasidare jau Tar. S-gos vidaus reikalas? Vakaruose labai patogiai vis svaiginamasi visokiomis balsu gaudytojų prakalbomis ir savų pasigamintomis rezolucijomis. Papūgiškai bekartojant visokius Lietuvos nepriklausomybės užtikrinimus ir begyvenant laisvės viltimis, priėjome laiką, kai Vilniuje jau oficialiai svečiuojasi Vakarų konsulai. O mes vis naiviai svaiginamės. . . Politikos nėra. Linksimamės, kad bent kai kas nuduoda politikus!

Mūsų nepriklausomybė gali būti atgauta tik didžiųjų pasaulio galbių karinio konflikto atveju. Ir tai tik atsitiktinai susidarius palankioms aplinkybėms. Tuo tarpu pasaulinio karo bijo visi, nes ir reikia bijoti. Apie palankias ar nepalankias nepriklausomybės atkūrimo aplinkybes dabar kalbėti per anksti. Geriausia, ką galime padaryti, tai - laukti ir ruošti. Reikia skaitytis, kad laukiant laiko distancijos gali būti ilgos. Šalti apskaičiavimai ir ilgoms laiko distancijoms pasiruošimai - štai ką galėtų būti vadinama kovą už laisvę politiką.

VIENYBĖ, 1973 m. gruodžio 28 d.

STEBĖTOJO PASTABOS

Ameriką lankęs Vilniaus universiteto Lietuvos literatūros profesorius Bronius Raguotis parašė idomų straipsnių apie poetą Joną Aistį. Kitas Bronius (Bronys Raila), kuris matėsi su prof. Raguočiu, šiam Ameriką lankant, rašo: "Paliko nuostabų įspūdį. Ligi tol dar nebuvau sutikęs sovietinės Lietuvos autentiško komunisto, kuris, kalbėdamas bet kuriuo klausimu, visą laiką mokėtų išsilaikyti švelnumo ir mandagumo rėmuose, ir tuo pačiu metu nei per nago juodymą nenukrypti nuo vėliausios politinės linijos".

Svarstydamas prof. Raguočio straipsnių apie Aistį, mūsų Bronius, gaila, atrodo, nė kiek nepasimokė iš Lietuvos profesoriaus "išsilaikyti švelnumo ir mandagumo", nors nei per nago juodymą nenukrypo nuo vėliausio raišavimo.

Prof. Raguotis sprendžia, Jonas Aistis buvęs "talentingas poetas" kuris, iš tėvynės į užsienį pasitraukęs, gyveno "agoniją ir mirtį", nes nerado kaip atsiliiepti į gyvenimo ir istorijos užkartą nepriklausomos Lietuvos ir jos išauklėtos kultūros netekimą.

Tarp įvairių liūdesių, kuriais mūsų poetai permirkę, smagu skaityti Medvardo Bavarsko:

Mano namai tenai, kur pergalė,
kur gėlės, saulė;
Kur šypsosi merginos,
tai mano ten namai.

Vien tik Chicagoje mirtis išrovė mūsų mirštančios Lietuvos profesorių draugijos keturiolika narių. Norima ją uždaryti ir sutelktą archyvą paskirstyti kitur. Tai akivaizdoje fakto, kad Amerikoje, sakoma, jau esama apie trys šimtai akademinio laipsnio lietuvių kilmės žmonių, kurie, jei iširašytų - ir būtų priimti, į "senelių" draugiją, gal lietuvių gyvybės lašų.

Seno Amerikos lietuvių Juozo Bačiūno finansine parama, bendruomenė pradėjo 1963 m. leisti savo laikraštėlį Pasaulio Lietuvis. Viso išleido jau 65 numerius su 1,108 puslapiais. Turiniu siekia palaikyti tautinę sąmonę, bet retai turi gerų bendradarbių, o gero redaktoriaus su žiburiu ieško. Į lietuviškai nebekalbanti jaunimą visai dėmesio nekreipia, nes jį yra nurašęs kaip nuostolius.

Clevelando lietuviai (kurių prisiskaitoma tarp 5, ir su plačiomis Ohio apylinkėmis 15 tūkstančių) bendrų, daugelio talkos darbu pasistatė trijų aukštų Lietuvos Namą, su sale, baru, virtuve ir kambariais susirinkimams. Žemė kainavo \$54,000, statyba \$292,500 (skolos liko \$106,000). Šerinininkų susitelkė apie 800. Komiteto pirmininku buvo SLA Daktaras Kvotėjas dr. D. Degesys, talkininku adv. P. Chlako, kuris šiemet lankė Lietuvą.

VIENYBĖ, 1973 m. gruodžio 28 d.

Vilniuje paminėta kompozitoriaus Miko Petrausko šimto metų gimimo sukaktis. Filharmonijos salėje atidengta lentelė su parašu, kad 1906 metais čia vaidinta jo pirmoji lietuvių kalba opera Birutė (spalių 24 d., žodžiai G. Landsbergo-Zemkalnio). Ją pakartojo Kaune 1920 m. Mikas gyveno Amerikoje kelis syk (1907-1908; 1909-1911; 1912-1920; 1921-1924; 1926-1930). Bostone, 1924, geg. 30 pasistatė su Gabijos chorą antrąją savo operą Eglė, Zalčių Karalienė.

BALFo seimas naujuose Clevelando lietuvių Namuose praėjo "pakilia nuotaika ir vieninga dvasia". Dalyvavo 144 atstovai, daugiausia iš Chicagos, kurie išrinko 32 direktorių, bet ne buvusį pirmininką kun. V. Martinkų. Dabartinę pirmininkę M. Rudienę surinko 108 balsus.

Amerikos lietuvių klubas Saint Petersburg, Floridoje, minėjo dvylikos metų sukaktį vakariene, į kurią atsilankė per du šimtu žmonių. Pakeitė įstatus, kuriuose numatyta, likvidacijos atveju, kad turtas atitektų Lietuvos fondui, kuris dar neturi išsprendęs, ką likvidacijos atveju pats darytų.

So. Bostono lietuvių šv. Petro bažnyčia pateko į blogą ir nesaugią aplinką, bet ją "baltveidiškai" kelti į malonesnę vietą, lietuviams finansiniai neįmanoma. Klebonas kun. Baltrašiūnas todėl atsišaukė į parapijiečius prašydamas \$50,000 aukų reikalingom patalpom, ypač tvora aptverti automobiliams pasistatyti, pamaldų ir parengimų metu, vietovę...

Amerikos lietuviai, kurie laiku nepasirūpina atitinkamu testamentu savo palikimus sutvarkyti, paruošia dirvą staigmenoms. Chicagoje mirė rašlus žurnalistas Antanas Gintneris, bet nepaliko testamento. Prisistatė menamai gimines Lietuvoje atstovaujantis Tar. S-gos advokatas ir teisme gavo toms giminėms kelis tūkstančius paliktų dolerių.

Su laikais, mainosi ir žmonės. Indo-europiečių kalbotyros suvažiavimo Vokietijos Regensburge dalyvis, prof. A. Klīmas, šitaip pavaizduoja vietinio vokiečių universiteto rektorius: "Vyras su barzda ir ūsais, o nelabai tvarkingai pakirpti plaukai driekiasi iki pečių; apsilvilęs kažkokiu pusraudoniu švarku, mėlynomis kelnėmis, raudonais marškiniiais, kurių apykaklėje kažkoks intriguojas šniūrelis. O, sakoma, gudrus vyras - teoretinis fizikas!" Traukiniu važiuojant, tačiau: "Visur matyti gražiai įdirbti laukai, švārūs, gražūs kaimai ir pavienės sodybos".

Apie Lietuvos dabartinę tarpautinę būklę lietuviai yra vienos nuomonės, o kitataučiai - kitos. Prisimename, kad įtakingo Wall Street Journal laikraščio New Yor-



Vytautas Zenkevičius, Lietuvos TSR užsienio reikalų ministro pavaduotojas, šiemet jau trečiometis TSRS delegacijoje prie Jungt. Tautų. Jis dalyvavo pilnaties, Saugumo Tarybos, Specialaus politinio komiteto ir kultūros, socialinių ir ekonominių reikalų komiteto posėdžiuose. Gruodžio 16 d. sugrįžo į Vilnių.

ke bendradarbis, atlankęs Lietuvos Pasiuntinybės suruoštą subvėmą praėjusią vasario 16, savo dienraščiui rašė: "Tai buvo pobūvis, kuriame mandagios kalbos, rankų paspaudimai ir tostai neįstengė išsklaidyti ypatingo liūdesio, nes valstybė, kuriai tas viskas svečių buvo daroma, jau nebe nepriklausoma. Iš tikrųjų, ji nebeegzistuoja, Ta valstybė - Lietuva, kurią Sovietija prarijo prieš 33 metus. Faktas, kad Washingtonas dar užlaiko Lietuvos Pasiuntinybę, yra istorijos keistenybė bei didžiųjų valstybių šaltojo karo vaisius". Ką rašys 1974 ?

NAUJAS LEIDINYS

Gruodžio mėn. iš spaudos išėjo inž. P. Lelio atsiminimų knyga "LIETUVOS KELIU 1910-1973 m. Knyga 270 pusl., joje 130 iliustracijų ir 90 atskirų aprašymų. Turinys suskirstytas į šešius skyrius: I-Caro valdžioje, II-Pirmasis pasaulinis karas, III-Laisvės kovos, IV-Nepriklausomybės metai, V-Antrasis pasaulinis karas, VI-Emigracijoje.

Dalis atsiminimų išspausdinta "Nepriklausomos Lietuvos" savaitraštyje 1970-1972 m.

Knyga bus pardavinėjama kioskuose, bet ją galima užsakyti ir pas autorių adresu: 32 Weatherell St., Toronto 9, Ont., Canada. Ji bus pasiųsta paštu. Knygos kaina \$6.

Tėvas jėzuitas kun. A. Kezys ir Elena Bradūnaitė su broliu Jurgiu šią vasarą aplankė 21 lietuvišką parapiją Pensilvanijoje, pagamino 2,000 paveikslų jų bažnyčių ir kitų įstaigų bei Lietuvių Dieną.

Bradūnaitė prisirinko dar ten dainuojamų lietuviškų dainų. Ji yra apie dainas parašiusi studiją Kalifornijos universitetui ir įgijo už tai mokslinį laipsnį. Susidarė įspūdį, kad užmigusią lietuvių Pensilvanija galėtų įžiebtį mūsų jaunimas, kuris gerai moka angliškai bei lietuviškai ir būreliais ar pavieniui Pensilvanijos lietuvių lankydamas, pakurstytų juose tautinę sąvagarbą, parodydamas mūsų naujesnių šokių ir dainų, ar pateikdamas paskaitų anglų kalba apie Lietuvą ir lietuvius.

Per 79-erius metus New Yorke ėjęs graikų laikraštis Atlantis užbaigė savo dienas ir išsipardavė už \$7,100. Amerikos lietuviai tautiniai stipresni negu graikai, nes Vieniųbė jau išlaikė 87 metus ir turi stiprių vilčių išlaikyti dar ilgus metus. Čia ypač padėtų testamentais užrašyti palikimai.

Anglijoje uždrausta pardavinėti Tarybų S-gos gamybos Moskvič automobiliai, kaip nesaugūs ir pavojingi vairuoti. Transporto ministras pareiškė: "Tai mirties sląstai". Kažin, ką Lietuvos lietuviai, kurių kai kurie turi Moskvičius, apie šį automobilį mano?

BALFO SEIMAS



Kalba Dalia Devenytė-Bobelienė, direktorių balsavimuose gavusi daugiausia balsų.

Tęsinys iš 1 psl.

Ilgiau užtruko Chicagos ir Detroito skyrių pranešimai.

Slaptu balsavimu direktoriais išrinkti: kun. A. Baltrušiusas, A. Keturakis, dr. B. Matulionis, V. Pažiūra, V. Baleišytė, V. Balčiūnas, A. Baliūnas, D. Bobelienė, K. Čepaitis, dr. Z. Danilevičius, Aldona Daukus, A. Dzirvonas, K. Januška, J. Jasaitis, A. Kareiva, K. Kasakaitis, V. Kasniūnas, J. Mackevičius, A. Pužauskas, M. Rudienė, F. Sereičikas, kun. A. Santaras, kun. A. Trakis, O. Zailskienė, kun. A. Zakarauskas, K. Gaižutis, O. Jokubaitienė, E. Paurazienė, S. Selenis, F. Andriūnas, J. Gerdvilienė, V. Žukauskas. Viso - 32 asmenys. Iš New Yorko išrinkta Janė Gerdvilienė ir aktorius Vitalis Žukauskas.

Į Revizijos komisiją - J. Švedas, V. Žilinskas ir M. Stonys.

Seimo metu New Yorko 100 skyriaus pirmininkas dr. E. Noakas pareiškė, kad vienybės dėlei į teismą jau nebeis, nors pirmininkaujanti A. Devenytė jam balsą seime atsisakė duoti, ir tuo momentu buvo pagrasinęs teismu. Vėliau buvo perkalbėtas.

Svarstyti labdaros, socialinės veiklos, organizaciniai juridiniai klausimai.

Seimas pabaigtas protestanto kun. Anso Trakio malda.

Po seimo įvyko išrinktos direktorių tarybos posėdis. Jame išrinkta BALF vadovybė: pirmininkė Marija Rudienė, I-mas vicepirmininkas kun. Anas Trakis, II-ras vicepirm. kun. Antanas Zakarauskas, III-čias vicepirm. Algirdas Pužauskas, IV-tas vicepirm. Aldona Daukus. Visi iš Chicagos.

Vyriausiu Sekretoriumi išrinktas Jonas Jasaitis, išdėtininku Kostas Čepaitis, protokolų sekretorium K. Kasakaitis.

Taryba išrinko specialią komisiją statutui: V. Baleišytė, V. Kasniūnė, A. Baniūnė ir A. Dzirvonė. Įstatuose numatomas geresnis teismas, kuris spręstų kilusius nesupratimus, kad nereiktų eiti į viešąją valstybinę teismą.

BALF namą Brooklyne naujoji vadovė Litvai, o baldus padovanojo Irena Veblaitienė. JONAS VALAITIS



BALF Seimo metu New Yorko Vyrų Choro Perkūnas klausė gausi publika Cleveland, Ohio. Pirmoje eilėje iš deš. į kairę: Aldona Stempužienė, M. Rudienė, Dalė Bobelienė.



Vladas Selenis, BALF direktorių pirmininkas.



Mandatų Komisija: V. Jokubaitis ir A. Giedraitytė, BALF centro Chicagoje tarnautoja.



Puikiai Clevelande padainavusiam New Yorko Vyrų Chorui Perkūnas jaunos clevelandietės įteikė puokštes gėlių. Kairėje stovi choro pirmininkas Zenonas Jurys, dirigentas muzikas Vytautas Strolia. Trečia iš dešinės perstatinėtoja Irena Veblaitienė, ketvirtas iš dešinės solistas Stasys Citvaras.

VYTAUTO BACEVIČIAUS nuotraukos

VIENYBĖ, 1973 m. gruodžio 28 d.

SLA Pildomosios Tarybos nominacijos

5. m. gruodžio-December mėnesį visi SLA nariai savo Kuopų susirinkimuose atlieka mūsų broliškios organizacijos Pildomos Tarybos nominacijas. Labai svarbu, kad 1974 m. kovo m. balsuotų kuo daugiausia narių ir į šias svarbias pareigas - SLA Pildomąją Tarybą - būtų išrinkti tokie kandidatai, kurie, patekę į Centro vadovybę, atliktų ne tik jiems pavestasias pareigas, bet kad savo darbu jie padėtų mūsų organizacijai augti ir klestėti.

Mes esame įsitikinę, kad šiai didžiajai - 8,000 narių - mūsų visų lietuvių didžiausiai šeimai - SUSIVIENIJIMUI bus naudingiausia, jei bus išrinkti sekantys lietuvių veikėjai:

Povilas P. Dargis - Prezidentas,
Alexander Chaplikas - Viceprezidentas,

Genevieve Meiliūnas - Sekretorė,

Euphrosine Mikužytė - Iždininkė,

Josephine Mileritė - Iždo Globėja,

Christine Austin - Iždo Globėja,
Dr. Daniel Degesys - Daktaras Kvotėjas.

Peržvelkime bent trumpai mūsų rekomenduojamuosius asmenis ir jų veiklą. SLA prezidentas Povilas P. Dargis yra gimęs Lietuvoje. Studijavo Teisę Lietuvos ir Amerikos universitetuose. Dabar P. P. Dargis eina atsakingas pareigas Pittsburgho, Pa. Apygardos Teisme. Jis jau net per 40 metų Pittsburghe vadovauja Lietuvos Radio Programai. 1944 metais P. P. Dargiui teko pirmininkauti, organizuojant ir surengiant AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS seimą. Jis yra Amerikos Lietuvių Tarybos Centro Valdyboje ir kaip ALTo atstovas, buvo delegacijoje ir lankėsi pas Amerikos Prezidentus: Harry Truman ir John Kennedy.



Povilas P. Dargis yra SLA nariu nuo pat atvykimo iš Lietuvos. Jis 1929 metais Pittsburghe įkūrė SLA 353 Kuopą, kuriai ir iki šios dienos pirmininkauja. Šiuo laiku yra SLA Pildomojoje Taryboje ir garbingai eina SLA Prezidento pareigas.

VICE PREZIDENTAS: ALEXANDRAS CHAPLIKAS gimęs Lietuvoje. 1932 m. jis baigė Massachusetts Institute of Technology, įsigydamas inžinieriaus diplomą. Jis yra buvęs ALTo Boston, Mass. skyriaus pirmininku, Amerikos Legionierių posto komandierium, VIENYBĖ, 1973 m. gruodžio 28 d.



ir So. Bostono Lietuvių Piliečių Draugijos pirmininku. Jau daugiau 20 metų jis darbuojasi mūsų Susivienijime. Jis yra buvęs SLA Kontrolės Komisijoje, SLA Skundų ir Apeliacijų Komisijos pirmininku, o dabar yra SLA 2-rosios apskrities pirmininku.

A. Chaplikas yra kupinas energijos ir darbštus. Dabar SLA Pildomojoje Taryboje eina Viceprezidento pareigas.



SEKRETORĖ GENEVIEVE MEILIŪNAS yra gimusi Latvijoje. 1936 metais Liepojoje baigė Komerčinį Institutą, vėliau V. D. Universitete Kaune studijavo ekonomiją.

1946 metais atvyko į Ameriką ir tais pačiais metais pradėjo dirbti SLA Centro įstaigoje, New York, N. Y.

Per 27-erius metus dirbo visus SLA Centro įstaigoje skyrių darbus.

Genovaitė Meiliūnienė yra SLA 126 Kuopos New Yorke pavyzdinga narė ir toje Kuopoje eina vicepirmininkės pareigas. Ji priklauso Karių Moterų Draugijos "Birutės" skyriui ir New Yorko Moterų Klubui. Dabar Genevieve Meiliūnas eina SLA PILDOMOJOJE TARYBOJE SLA SEKRETORĖS pareigas.



IŽDININKĖ: EUPHROSINE MIKUŽIS yra Amerikoje gimusi. Ji baigė University of Chicago gamtos mokslų fakultetą, gaudama mo-

kytojos diplomą. Ji taip pat baigė ir kursus pinigams investuoti.

E. Mikužytė yra Corn Products Company Trademark Department skyriaus vedėja. Ji pirmininkavo Amerikos Lietuvių Tarybos skyriui Chicagoje, o dabar yra ir ALTo direktorė. Per eilę metų ji buvo SLA Iždo Globėja, o dabar eina SLA Pildomojoje Taryboje IŽDININKĖS pareigas.



IŽDO GLOBĖJA: JOSEPHINE MILLER yra Amerikoje gimusi. Ji baigė Business School (komercinius kursus) ir Eggert Music Conservatory.

Josephine Mileritė yra pripažinta pianistė. Ji yra American Travel Service įstaigos Chicagoje vedėja.

J. Mileritė yra SLA 336 Kuopos iždininkė ir sekretorė. Šiuo metu Josephine Miller yra SLA PILDOMOJOJE TARYBOJE ir eina IŽDO GLOBĖJOS pareigas.



IŽDO GLOBĖJA: CHRISTINE AUSTIN gimė Chicago, Ill. Ten studijavo ir baigė Moser Business Kolegiją. Dirbo sekretorės pareigose American Can Co., o vėliau buvo Westinghouse International bendrovės pardavimo skyriaus vedėjo pavaduotoja Washington, D. C. Šiuo metu dirba "Naujienose" ir eina to dienraščio biznio vedėjos pareigas.

Prieš Antrąjį Pasaulinį karą kartu su Pirmyn Choru 1938 metais buvo nuvažiavusi į nepriklausomą Lietuvą ir kartu su choru Lietuvoje dainavo.

Dvejus metus buvo Chicagos Lietuvių Moterų Klubo pirmininkė. Ji yra Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 134-osios MOTERŲ Kuopos narė ir jau 20 metų eina tos Kuopos Finansų Sekretorės ir Iždininkės pareigas. Visa jos šeima - motina ir vaikai yra SLA nariai. Šiuo metu ji yra kandidatė į SLA Iždo Globėjas.



DAKTARAS KVOTĖJAS: DR. DANIELIUS DEGESYS yra gimęs Lietuvoje. Baigęs Alytaus gimnaziją, 1936 m. įstojo į Lietuvos karo mokyklą ir ją baigė leitenanto laipsniu. Po to įstojo į V. D. Universiteto medicinos fakultetą, kurį baigė 1943 m. Vėliau studijavo chirurgiją Vienos klinikose Austrijoje. 1949 metais atvykęs į JAV įsikūrė Cleveland, Ohio, įgijęs chirurgo specialybę, apsiribojo grynai chirurgine praktika.

Dr. Degesys gerai pažįstamas iš jo mokslinių straipsnių medicinos ir kitais klausimais. Nuo pat atvykimo į JAV dalyvauja SLA ir kitų lietuviškų organizacijų veikloje. Dabar dr. Degesys SLA Pildomojoje Taryboje eina SLA DAKTARO KVOTĖJO pareigas.

Kaip matome, viršuj išvardintieji ir mūsų siūlomieji kandidatai į SLA Pildomąją Tarybą yra įtakingi visuomenės veikėjai. Mes juos pažįstame iš jų darbų. Jie visi Susivienijimo gerovę laiko aukščiau srovinių ir bet kokių politinių reikalų. Tai yra teisinga mūsų SLA organizacijos kryptis, nes SLA apjungia įvairių politinių įtakingi visuomenės veikėjai. Mes juos pažįstame iš jų darbų. Jie visi Susivienijimo gerovę laiko aukščiau srovinių ir bet kokių politinių reikalų. Tai yra teisinga mūsų SLA organizacijos kryptis, nes SLA apjungia įvairių politinių įtakingi visuomenės veikėjai. Mes juos pažįstame iš jų darbų. Jie visi Susivienijimo gerovę laiko aukščiau srovinių ir bet kokių politinių reikalų. Tai yra teisinga mūsų SLA organizacijos kryptis, nes SLA apjungia įvairių politinių įtakingi visuomenės veikėjai.

Todėl mes, žemiau pasirašiusieji, be jokios abejonės, į SLA Pildomąją Tarybą kviečiame IŠRINKTI tuos narius, kurių pavardės nurodytos šio pranešimo laiško pradžioje.

SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ AMERIKOJE GEROVĖS KOMITETAS

A. S. Trečiokas, 84-tos Kuopos Finansų Sekretorius, Orange, N. J.
Marijona Zdaniene, 40-tos Kuopos Finansų Sekretorė, Pittsburgh, Pa.

Milda Anesta, 175-tos Kuopos Finansų Sekretorė, Dorchester, Massachusetts.

H. Čižauskienė, 134-osios Moterų Kuopos Pirmininkė, Chicago, Illinois.

P. B. Balčiukonis, 50-tos Kuopos Finansų Sekretorius, Binghamton, N. Y.

Alfonsas Braziulis, 14-osios Kuopos Pirmininkas, Cleveland, Ohio.

Bronė Spūdienė, 335 Kuopos Pirmininkė, New York, N. Y.

Tęsiama 18 psl.

TOKIA BUVO BIRUTĖ NOVICKIENĖ

Gruodžio 14 d. mirė Birutė Novickienė, sulaukusi 75 m. amžiaus. Palaidota gruodžio 17 d. Cypress Hills kapinėse. Daugelis newyorkiečių ją žinoji ir pažinojo, bet tur būt, vaizdžiausiai ją aprašė žurnalistas Henrikas Blazas tada, kai 1964 m. jai buvo 65 m. amžiaus sukaktis. Tas jo rašinys buvo atspausdintas "Sėjos" žurnale, ir Birutė Novickienė, gyva būdama, dažnai ją primindavo, kai prirekdavo apie ją informacijos.

Todėl, nors tas rašinys dabar, jau dešimt metų senumo, vistiek jis yra aktualus, nes mažai kas per tuos metus pasikeitė, gal tik tiek, kad prieš porą metų mirė Birutės vyras inž. Antanas Novickis, kuris ją rūpestingai globojo nuo pat jos ligos pradžios iki savo mirties.

Rašinys buvo pavadintas "Birutė Novickienė - portretas". Perspausdiname jį kiek sutrumpinę.

SPALVINGOS MOTERS PORTRETAS



BIRUTĖ NOVICKIENĖ

Ši S. Narkeliūnaitės nuotrauka pagaminta porą savaitių prieš velionės mirtį. Novickienė pagaidavo, kad, jai mirus, ta nuotrauka ir žemiau telpas rašinys tilptų spaudoje.

Portreto fonas; gelsvos užuolaidos, uždengusios gonkų langus. Vieno lango užuolaidos praskleistos ir už gatvės lapus numetusio medžio šakos ir priešingoje pusėje išsiriklavę dviaukščiai mediniai namai. Vaizdas, kaip bet kurio Amerikos miesto middle-class priemiesčio.

Po langais visų gonkų ilgiu žemos knygų lentynos, iš kurių kyšo tomų nugarėlės; lietuviškos, angliškos, prancūziškos, vokiškos, rusiškos.

Gelsvų užuolaidų ir knygų fone riedamoji kėdė. Ne moderniška ir blizganti, kokios kartais matomos ligoninėse ar parkuose, bet senoviška medinė, aukštai iškilusi ir gerokai apsityrusi. Kėdė gerai pritaikyta ir patobulinta. Bepintinio atlošo nugarai atremti ir slenkstelio kojoms pasidėti, iš abiejų pusių po judomą staliuką. Dešinėje mažesnis - telefonui, kai-

rėje didesnis - popierui, pašiliam, knygoms, laikraščiams.

Telefono ragelis nukeltas ir pristiprintas ant kartelės prie kėdės atlošo sulig galvos aukščiau, kad, prilenkus galvą, galima būtų kalbėti. Telefono šakutė nuspausta atitinkamo svorio lazdele. Kai kas skambina, pakeli. Kai baigei kalbėti, nuspaudi šakutę lazdele; nereik rankos kilnoti.

Kėdėje mūsų sukaktuvinėkė Birutė Novickienė. Jau dvidešimt metų ji toje kėdėje sėdi. Taip ją iš Lietuvos išvežė, apvežiojo po Vokietijos DP stovyklas, taip į Ameriką atvežė. Keitėsi vietos, kontinentai, aplinka ir žmonės, o ji vis toje pat kėdėje ir beveik tokia pat: Šviesi, gūvi, viskuo besidominti, viską sekanti, beveik viską žinanti, pagal reikalą, pabaranti ar paguodžianti, paskatinanti ar sulaikanti, beveik visuomet kitiems padedanti ir nieko sau asmeniškai iš kitų neprašanti.

Birutės Novickienės portretą tapyti nelengva. Visi žinomi stiliai netinka. Nei realizmas, nei impresionizmas, nei ekspresionizmas, nei kuris kitas izmas, toks stilius tapyboje neišrastas, kuris įgalintų žmogų tapyti ne iš išorės, bet iš vidaus.

Novickienė nėra tai, kaip ji atrodo. Novickienė yra tai, kas ji yra. Pažvelgsi į veidą, nuo cortizono preparatų patinusi, į lygiai sušukuotus žilus plaukus, į susiaurėjusius ir nejudančius po juodu megztuku pečius, į reumatizmo susuktas rankas ir deformuotus pečius, į kyšančius iš po vilnonės skaros, kuri visad dengia ją iki pat liemens, juodų šliurių galus, niekad nejudančius, gausi vieną vaizdą. Įsižiūrėsi į šviesias, visad plačiai išplėstas akis, įsiklausysi į tariamą žodžių aiškų skambumą, į reiškiamų minčių tikslumą, į horizontų platumą, vaizdas bus visai

kitas. Jai viskas rūpi ir jį visame kame gerai nusimano; politikoje, visuomenės reikaluose, kultūros pasireiškimuose - literatūroje, mene, teatre, filmoje ir t. t. Ji džiaugiasi lietuviškais laimėjimais ir liūdi dėl pralaimėjimų. Ji veikia, kad tų laimėjimų būtų daugiau ir daro viską, kad sumažintus pralaimėjimus.

Birutė Novickienė nėra fizinis žmogus. Nors savo jaunystėje ji būtų galėjusi dalyvauti grožio karalienių konkurse, dabar 65-rių metų sulaukusi ji yra geras kandidatas į dvasinio protinio pajėgumo, realaus objektyvumo visiems ir viskam konkursą, kuri galėtų laimėti.

Jos ideologija, principai ir nusištatymai stiprūs ir kieti, dar jaunystėje susidarė, atkakliai ginti, jokie laikinų vėjų nepalenkti. Jos jaunystės didvyriai tai varpininkai ir knygnešiai, siekę tautinio susipratimo ir apšvietos Lietuvos liaudžiai ir nepriklausomybės Lietuvai, jos jaunystės didvyriai socialistai revoliucionieriai, siekę laisvės ir žemės lietuviškam sodžiui, žodžiu ir darbu stoję bet kokius tironus - svetimus ir savus, siekę socialinio teisingumo tautai ir demokratinės santvarkos valstybei.

Jau 1913 metais Birutė Novickienė įsijungia į lietuviškąją veiklą, vaidindama lietuviškuose spektakliuose Rygoje, o į politinę veiklą įsijungia Pirmojo Pasaulinio karo metu Petrapilyje, kur stoja į Lietuvą, į Lietuvos Valstiečių Liaudininkų eiles, kurioms ir šiandien tebepriskauso.

Politinė partija Birutei Novickienei, tai ne siauras užsidarymas vienoje srovėje, bet bazė iš kurios galimas platesnis bendradarbiavimas su kitomis srovėmis ir veikla Lietuvai, Nepriklausomos Lie-

tuvos atstatymo metais ji buvo Seimo Protokolų Biuro vedėja, kur priprato bendradarbiauti su visų Lietuvos politinių partijų žmonėmis ir juos suprasti. Tas ryšys nenutrūko ir vėliau, kai baigė Lietuvos Universiteto Teisių Fakultetą ir išėjo į advokatūrą. Ji buvo viena pirmųjų lietuvių moterų advokatų, pasižymėjusių ir turėjusių plačią praktiką, vėliau buvo paviesta į Kooperacijos Banką vyriausiuoju teisininku patarėju - juriskonsultu.

Platesnis Birutės Novickienės politinės ir visuomeninės veiklos aprašymas Nepriklausomoje Lietuvoje į jos portreto rėmus čia neįtelpa. Tam reikėtų keisti drobę, dažus ir teptukus. Grįžtant prie dabarties portreto, matome ją prigludusią ausį prie telefono ragelio, besiklausančią ar bekalbančią. Baigus kalbėti su vienu, skambina kitas, ir taip visą dieną. O kiek tokių, kurie skambina ir neprisiskambina, pamatytume visą įvairybę asmenų: politiniai veikėjai iš Veiksnių, politinių partijų vadovai - liaudininkai, krikščionys demokratai, socialdemokratai, mažlietuvių ir kiti; visuomenės veikėjai - altininkai ir bendruomenininkai; kultūrininkai - rašytojai, dailininkai, aktoriai; žurnalistai; moterys veikėjos - lietuvių ir nelietuvių; žmonės seni, vidutinio amžiaus ir jauni; dignitoriai ir paprastuoliai; gerbiamos ponios ir, kaip pati Novickienė sako, bobelės; senoji išėivija ir jaunoji. Atrodo, kad Birutė Novickienė yra tas taškas, į kurį įvairios padėties, skirtingų kartų ir skirtingų pažiūrų žmonės turi kažkokią bendrą atsparą, kažką visus jungiantį.

Iš padėtų šalia jos laišku matyti, kad jos korespondencija ne mažiau gausi, kaip pasikalbėjimai te-

Tęsiama 17 psl.



Dail. J. Rūtenis sako atsisveikinimo kalbą Birutės Novickienės laidotuvėse Cypress Hills kapinėse gruodžio 17 d. Gale karsto velionės sūnus Sigitas ir dukra Živilė.

S, NARKĖLIŪNAITĖS nuotrauka

Ką nusinešė į glėbį nakties?

Vaclovo Sidzikausko mirtis praretino ir taip jau retą nepriklausomos Lietuvos diplomatų būrelį, kuris ištvermingai, kur tik galėjo ir sąlygos leido, nuo 1940 metų laikė aukštai iškeltą Lietuvos vėliavą.

Zmogaus gyvenimo vertę, sakoma, sudaro jo darbai ir tų darbų vaisiai. Senieji Amerikos lietuviai nepriklausomos Lietuvos diplomatus linksta lyginti su jų Lietuvos diplomatinei tarnybai atiduo tu savo tautiniu veikėju ir Chicagos Lietuvos redaktorium Bronium K. Balučiu. Čia prisimena Amerikos lietuvių istorijon neištrinamai įrašyti, dažnai, kartojami faktai, kad, redaktorium būdamas, Balutis savo talentingu valandos supratimu ir vertinimu, sugalvojo visais atžvilgiais tikslų įrašą Amerikos Laisvės Varpo dvyniui - Lietuvos Laisvės Varpui - kurį Amerikos lietuviai nuliedino ir padovanojo savo broliams Lietuvoje, po to, kaip sykiu su jais kovojo istorinę kovą atkurti nepriklausomą Lietuvos valstybę.

Įrašas skelbia: "Skambink per amžius vaikams Lietuvos - tas laisvės nevertas, kas negina jos!"

Į gyvenimo pabaigą, kada po Antrojo pasaulinio karo žiauri istorija nukirto Pirmojo karo išdavose laimėtą nepriklausomos Lietuvos atgaivinimą, Balutis vėl talentingai suprato valandos reikšmę ir, tartum, testamentu mums paliko pareiškimą:

"Šiandien lietuvių tautai teliko jos geras vardas - saugokime jį! Tai brangiausias dalykas; asmeniui tai didžiausias turtas, tautai tai geriausias ginklas!"

Vaclovas Sidzikauskas gimė 1893 m. bal. 10 d. Šakių apskr. Kidulių valsčiaus Šiaudinėje, kurios vardas primena "šiaudinę pastogę", iš kurios išėjo daugelis mūsų tautos garbingų sūnų. Primenama ir žodį "šiaudinis", kuris, deja, apibūdina ne vieną mūsų tautos sūnų. Šiaudinėje 1923 m. gyveno 38 ūkininkai ir 390 gyventojų. Kviklio "Mūsų Lietuva" pasakoja: "Apie 90 km į vakarus nuo Kauno, priešais Jurbarką, kairėje Nemuno pusėje, yra trys vietovės, susiliejusios ir sudarančios vieną, daugiau 3 km ilgio, gatvę. Tai Kidulių dvaras, Šiaudinės kaimas ir Kaimelio bažnytkiemis".

Toje Šiaudinėje gimė ir Amerikos lietuviams savo laiku gerai jų pažįstamas veikėjas-literatas ir poetas Karolis Vairas Račkauskas, kuris dr. J. Šliūpui padėjo redaguoti Laisvąją Mintį (1909-1911) ir aštuonerius metus (1911-1919) redagavo Susivienijimo Lietuvių Amerikoje organą Tėvynę. Po to buvo Lietuvos Atstatymo bendrovės direktorius ir jos atstovas Lietuvoje, kur įstojo į Lietuvos diplomatinę tarnybą, bet dėl iškeltos jam piniginės bylos, buvo priverstas pasitraukti. Šiaudinėje gimė ir jo brolis Melchioras Račkauskas, lotynų, graikų ir klasikinių kalbų žinovas bei daugelio senų raštų vertėjas.

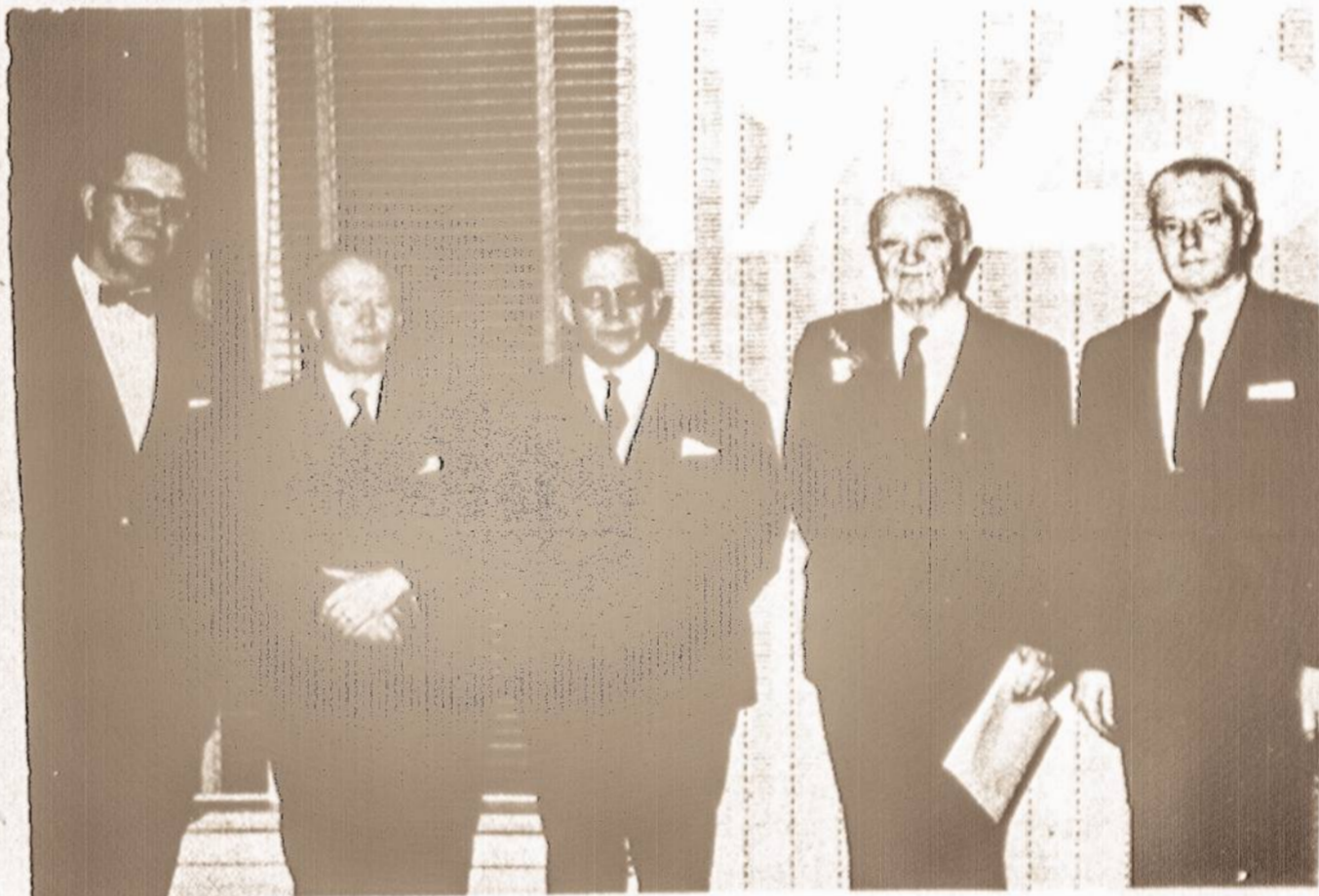
Aštuoniolikos metų Sidzikauskas išėjo mokytojo kursą Veiverių seminarijoje (1911), bet gimnazijos diplomą gavo 1916 m. Maskvoje, pasimokes privačiai. Po to, ėjo teisių kursus Maskvoj, ir Šveicarijos Berne. 1935 m. gavo diplomą Vytauto Didžiojo universitete Kaune.

Į Lietuvos diplomatinę tarnybą įstojo 1919 m. ir ėjo įvairias pareigas iki 1936 m., kada tapo anglų aliejaus Shell bendrovės atstovu ir diplomatijos istorijos dėstytoju Klaipėdoje ir Šiauliuose. Buvo Lietuvos atstovas Vokietijai, 1922-1931 ir Anglijai, 1931-1934. Šalia to, dalyvavo eilėje tarptautinio masto konferencijose Klaipėdos, Vilniaus ir kitais klausimais. Vengdamas sovietų okupacijos, pasitraukė į Vokietiją, kur vokiečiai jį laikė koncentracijos stovyklose, o vėliau naminiam arešte Berlyne. Čia stoji veikti su į užsienį pasitraukusiu VLIKu. Su VLIKu atvyko ir į Ameriką.

Įdomiu sutapimu, spalio Aidų žurnalo numeris paskelbė redaktoriaus pokalbį su velioniu, kurį galima laikyti jo pažiūrų atskleidimu. Remdamasis senovės graikų filosofo Heraklito įsitikinimu, kad pasaulyje niekas vietoje nestovi, Sidzikauskas sakosi "maironiškai" tikintis, kad, margo pasaulio rūbams vis besikeičiant, pasikeisianti ir dabartinė Lietuvos politinė padėtis. Išėivių lietuvių vaidmuo čia esąs: "Šių dienų išėivijai lengviau prieinamas išorinis, tarptautinis veiksnys, negu vidinis, tautinis, todėl jos pastangos dau-



Vaclovas Sidzikauskas kalba Pavergtųjų Tautų atstovams.



Vaclovas Sidzikauskas tarp Lietuvos diplomatų Amerikoje. Iš k.: Lietuvos Gen. Konsulas New Yorke Anicetas Simutis, V. Sidzikauskas, Pasiuntinybės patarėjas S. Bačkis Washingtonė; mirę, Gen. Konsulas New Yorke Jonas Budrys ir vicekonsulas Vytautas Stašinskas.

giausia koncentruojasi į pirmąjį."

Toms pastangoms, ministerio P. Žadeikio žodžiais, reiktų "vienos kepurės". Deja, jos nėra. Be to, jau kyla abejojimų, ar ši tarptautinė kryptis iš tikrųjų yra išėivijai svarbiausia. Sidzikauskas, sykiu su kitais veiksniais, kovojo prieš

santykių ieškojimą su lietuviais Lietuvoje, nors pripažįsta, kad reiktų "susiprasti" dėl "bendravimo su lietuviais sovietų okupuotoj Lietuvoje".

Savo pokalbį su redaktorium Sidzikauskas baigė žodžiais: "Iš savo ilgo ir šakoto gyvenimo įgytos diplomatinės ir politinės patirties, realiai vertindamas tarptautinės padėties bėgį ir lietuvių tautos gyvastingumą, tikiu, kad prisikels laisva ir nepriklausoma, visas lietuvių gyvenamas žemes apjungianti Lietuvos valstybė".

VYT. ŠIRVYDAS

RADIO LIBERTY KALBĖS LIETUVIŠKAI

Bendro pabaltiečių komiteto pastangomis gauta lėšų per Radio Liberty kas savaitę perduoti programos lietuvių, latvių ir estų kalbomis. Tokių programų pradžia numatyta 1974 m. pavasarį. 1975 m. numatyta gauti pilną finansavimą šių programų veiklai.



Vaclovas Sidzikauskas, Pavergtųjų Tautų organizacijos pirmininkas, sėdi ties parašu Lithuania.

VIENYBĖ, 1973 m. gruodžio 28 d.

STANLEY WASIKONI PALAIDOJUS...

Rašo ELENA VAIVADAITĖ-VAINIŪNIENĖ

Lapkričio 7 d., širdies smūgio ištiktas, Hahnemann ligoninėje staiga mirė senosios kartos lietuvis, žymus Philadelphijoje visuomenininkas, biznesierius, bankininkas - Stanley Wasikonis, sulaukęs 85 m. amžiaus.

Laidotuves tvarkė laidotuvių direktorius Juozas Kavaliauskas. Pogodulingų pamaldų šv. Andriejaus bažnyčioje, palaidotas švento Grabo kapinėse, Philadelphijoje.

Stanley Wasikonis buvo labai mėgiamas ir plačiai žinomas Amerikos lietuviams, ypač Philadelphijoje ir apylinkėse, todėl nestebėtina, kad šermenyse ir laidotuviuose dalyvavo daug giminių, draugų ir pažįstamų. Dalyvavo ir Liberty Federal Savings and Loan Association valdybos nariai, direktoriai ir tarnautojai. Šioje įstaigoje velionis išdirbo apie 60 metų Vice prezidento ir Direktoriaus pareigose. Dalyvavo ir C. S. Cheleden, Liberty įstaigos valdybos pirmininkas ir vyriausias vykdomasis valdytojas; Mrs. Anne M. Cheleden, Executive Vice president; Vice Prezidentas ir Direktorius Anthony E. Martin (Marcinkevičius) su žmona, buvę direktoriai Petras Tamulis su žmona iš Ventnor, New Jersey, Edmund Kanušis su žmona, artimas velionio draugas Boleslovas Petkus ir daug daug kitų.

Stanley Wasikonis buvo vedęs dukart. Pirmoji žmona Emilija Astrum mirė 1951 metais; 1952 metais vedė Anna Benyak.

Velionis turėjo du sūnus ir vieną dukterį. Jaunesnysis sūnus Raymond mirė 1956 metais, palikdamas mažą sūnelį. Vyresnysis sūnus Edward Wayne ir jo žmona Vicki Dumsha ir 4 vaikus. Duktė Eleanor Carson su vyru Robert gyvena Floridoje, turi dvi dukras ir 3 anūkus. Paliko dar dvi seseris ir vieną brolių.

Jo sūnus Edward C. Wayne yra Liberty Federal banko direktorius, be to, užima aukštą vietą Krometal įmonėje. Kalbėdamas apie savo tėvą, pasakojo, kad velionis gimė Lietuvoje (Kalvarijoje), 1888 metais liepos mėn., ir buvo vyriausias iš 10 vaikų. Velionio tėvai su juo atvyko į Jungtines Valstybes pirmą kartą, kai jam buvo tik vieneri metai. Po 4 metų grįžo į Lietuvą, 1899 metais velionio tėvai turėjo šešis vaikus, visi vėl grįžo į Ameriką ir apsigyveno Philadelphijos pietinėje miesto dalyje - tada žymia lietuvių gyventojų skaičiumi.

Jaunasis Stanley, būdamas 12 metų amžiaus, kelis metus lankė šv. Antano parapijos mokyklą, negalėdamas toliau tęsti mokslo turėjo dirbti - pradėjo savo karjerą rūbų fabrike. Susitaupęs kiek pinigų tuoj - 1912 metais įsigijo pirmą sialūną. Jis šią įmonę laikė iki 1919 metų.

1901 metais Philadelphijoje maža grupė lietuvių suorganizavo



Pirmąją Lietuvos Statybos ir Paskolos Bendrovę. Maždaug nuo 1912 metų velionis tapo tos jaunos bendrovės labai veiklus darbuotojas. Jis ne tik ragindavo savo biznio vietoje kitus būti tos bendrovės nariais - šėrtininkais, bet iš narių surinkdavo duokles - mokesčius ir pats kas mėnesį jas atnešdavo į susirinkimą. Greitai tapo tos bendrovės valdybos nariu - ir 1915-1917 metais prezidentu.

Likvidavusi biznį, 1919 metais Wasikonio šeima persikėlė į Newfield, New Jersey, kur mažame ūkyje augino vištas ir daržoves. Ūkis pasižymėjo tuo, kad ten kasmet buvo ruošiamos Lietuvos Bendrovės narių ir svečių gegužinės-piknikai, ir kur daug lietuvių galėjo maloniai praleisti laiką savųjų tarpe.

Po kelių metų energingas ir progresyvus Stanley Wasikonis, pardavęs ūkį, turėjo dar eilę kitų biznių, būtent - maisto krautuve, laikraščių agentūrą, rūbų fabriką Vineland, N. J.

1932 metais, kai prohibicijos įstatymas buvo atšauktas, velionis vėl grįžo į sialūnų biznį ir nuo to laiko iki 1952 metų tą biznį vyksiai tvarkė, sėkmingai pakeisdamas biznio vietas.

Per visą šį laiką velionis taip pat aktyviai dalyvavo lietuvių visuomenės gyvenime ir dirbo Pirmoje Lietuvos Paskolos Bendrovėje, kuri 1942 metais vasario mėnesyje gavo federacinį čarterį ir pasivadino Liberty Federal Savings and Loan Association.

Įdomų istorijos lapą atskleidė p. Charles S. Cheleden, Liberty Federal Valdybos Pirmininkas ir Vyr. Valdytojas. 1917 metais, kai velionis buvo Lietuvos Bendrovės Prezidentas, jis kreipėsi į Charles S. Cheleden, tais metais tik baigusį High School, ragindamas perimti tos Bendrovės sekretoriaus pareigas, nes pastarasis buvo pašauktas į kariuomenę. Nuo to laiko prasidėjo tamprus ryšys tarp

MIRĖ GENEROLAS P. PLECHAVIČIUS

Po ilgos ir sunkios ligos Chicagoj gruodžio 19 mirė generolas Povilas Plechavičius, 83 metų amžiaus.

Gimė 1890. II. I Bukončių viensėdijoje, Židikų vls., Mažeikių apskrityje. 1908 Maskvoje baigė gimnaziją, 1911 Komercijos institutą, 1914 kavalerijos karo mokyklą.

I pasaulinio karo metu, kaip karininkas, kovojo prieš vokiečius, austrus ir turkus, buvo 3 kartus sužeistas.

1918 grįžo į Lietuvą, suorganizavo Žemaičių partizanų rinktinę, kovojo prieš bolševikų dalinius ir bermontininkus.



GENEROLAS P. PLECHAVIČIUS

1920 m. kovojo su lenkais Seinų ruože. Kautynėse vėl buvo sužeistas.

Kurią laiką buvo Sedos, Mažeikių karo komendantu.

Nuo 1920 Lietuvos kariuomenėje ėjo atsakingas pareigas. 1924 baigė Aukštuosius karininkų kursus ir iki 1926 gillino karines studijas Prahajoje. Buvo faktiškasis 1926 m. gruodžio 17 perversmo vykdytojas.

Paskirtas generalinio štabo viršininku, pakeltas gen. 1 laipsniu; 1929 išėjo į atsarą.

1940-1941 pasitraukė į Vokietiją. 1944 suorganizavo Vietinę rinktinę. Atsisakęs vykdyti vokiečių reikalavimus, 1944.V.15 su savo štabu buvo suimtas ir išvežtas į Salaspilio koncentracijos stovyklą, iš kur išgabentas į Danzigą, pervežtas į Klaipėdą ir paleistas, tačiau paliktas vokiško saugumo priežiūroje.

1949 m. atvyko į JAV-bes, 1950 m. išrinktas Lietuvos karių veteranų s-gos "Ramovė" centro valdybos pirmininku. Štai jai ir vadovavo keletą metų. Vėliau ilgą laiką nesveikavo, tad ir visuomeniniame gyvenime nedalyvavo.

VALERIJOS KAZLAUSKIENĖS MOTINA MIRĖ LIETUVOJE

Valerija Kazlauskienė iš Lietuvos gavo telegramą, pranešančią, kad gruodžio 11 mirė jos mamytė Paulina Melvydienė, gyvenusi Lamokėlių kaime, Biržų rajone. Palaidota Lamokėlių kapinėse, po pamaldų Vabalninko bažnyčioje. Paliko Amerikoje: duktė Valerija Kazlauskienė, sūnus Povilas Melvydas, gyveną Flushing, N. Y. ir duktė Kaziūnė Pavilionienė, Wamtagh, L. I. Lietuvoje liko sūnus Jonas ir duktė Paulina, taip pat anūkių bei proanūkių.

Netekus mamytės Melvydienės dukterims Kazlauskienė ir Pavilionienė, Amerikos karo veteranui Melvydui, gili užuojauta.

Lietuviškoji Enciklopedija, visai nenaudota, susidariusi aplinkybėmis, parduodama nupiginta kaina. Kreiptis į Vieniųbę.

VIENYBĖ, 1973 m. gruodžio 28 d.

Po 28 metų surado JAV lakūnų palaikus Himalajuose Jų tarpe lietuvis Francis P. Juškaitis

Pa laikai lietuvių navigatoriaus, kuris kartu su kitais keturiomis JAV kariško lėktuvo įgulos nariais II Pasaulinio karo metu buvo dingęs be žinios, skrendant iš Indijos į Kiniją, gruodžio 8 d. palaidoti bendrame karste Arlingtono kapinėse. Laidotuvių iškilmėse su pilnom ceremonijom dalyvavo lakūnų namiškiai ir du buvę to lėktuvo įgulos nariai.

Bendrą kapą pažymi tik stulpelio užrašas su penkiom pavardėm, prie jų nurodant amžių ir kilimo vietą. Lietuvių pavardė įrašyta: Flight Officer Francis P. Juskaitis, Brockton, Mass. Kiti jodraugai taip pat amžiumi jauni: Flight Officer Richard H. Franken, 21, First Lt. James W. Cantrell, 23, Sgt. William J. Cannady, 24, ir Sgt. Harvey H. Brockmiller, 20.

Amerikiečių spauda, ypač Washingtono laikraščiai, plačiai aprašė tas laidotuves ir įdėjo nuotraukų iš iškilmųjų bei įspūdžių iš pasikalbėjimų su lakūnų namiškiais. Taip pat įdėjo ir vieną nuotrauką, kurioje visa lėktuvo įgula 1945 m. nusifotografavusi prie lėktuvo sparno. Joje ypač linksmi nusiteikę atrodo Juškaitis, kuriam dabar būtų buvę 49 metai amžiaus. Jo motina Stella Juskaitis spaudai papasakojo, kad jos sūnus, sugrižęs iš karo tarnybos, galvojęs būti kunigu. Brocktone, šv. Kazimiero bažnyčioje, kurioje vaiku būdamas Pranas tarnaudavo mišioms, buvo atlaikytos pamaldos už jo vėlę.

Stella Juskaitiene, prieš dešimt metų netekusi savo vyro, guodžiasi tik tuo, kad jau pagaliau pasibaigė ta nežinia. "Dėkui Dievui, kad dabar bent žinome, kas atsitiko". Panašiai jautėsi ir kitų lakūnų giminės ir artimieji.

Juskaitiene betgi niekaip negali pamiršti savo sūnaus. Jis buvo aukštas (6 pėdų), turėjo šviesius garbanotus plaukus ir mėlynas akis. Į kariuomenę stoti pasiry-



Lėktuvo įgulos 1945 m. nuotraukoje stovi: iš kairės į dešinę: William J. Cannady, Francis P. Juškaitis, Leo Dufrechou, Richard H. Franken, A. T. Murphy is Craig Mandel; priklaupę, iš k. į d.: Harvey E. Brockmiller, Benny Cimini, Ray Burkett ir John G. Bolton. Ratuku apibrėžtieji 4 lėktuvo nelaimėje žuvo.

žo tą patį sekmadienį, kai pasaulyje nuaidėjo Pearl Harbor vardas. Išėjo tarnauti 1942 m. birželio mėnesį, ką tik baigęs Brocktono High School.

Jaudinančios ir kitų lakūnų istorijos, kurias spaudai papasakojo jų namiškiai, kaip jaudinantys ir jų pergyvenimai, per 28 metus nieko nežinant apie jų likimą, kartais puolant į desperaciją, o kartais puoselėjant viltį, kad gal dar gyvi, kad štai ims ir kurią nors dieną paržygiuos namo, kaip tai kartais pasitaiko.

Dabar betgi jau pasibaigė jų laukimo dienos, paaiškėjo, kas turėjo paaiškėti, ir štai tautinės Arlingtono kapinės, prigludusios tiekios karių palaikus, prigludė ir juos penkis bendrame kape ir viename ir tame pačiame sidabriname karste. Jų penkių palaikai

taip buvo sunykę, kad negalima buvo jų atskirai identifikuoti. Armijos patvarkymu, todėl jie ir palaidoti bendrame karste. Kariuomenė lėktuvo B-24 No. 44.41293 bylą jau uždarė.

Pa laikai buvo surasti 8. m. kovo mėn. ir tai visiškai atsitiktiniai. Jeigu Indijos valdžia vasario mėn. nebūtų sumanusi tiesti kelio per kalnus netoli Tulrai upės, prie Burmos sienos - gal ši JAV penkių lakūnų, taigi, jų tarpe ir lietuvių navigatoriaus, dingimo paslaptis dar ilgai nebūtų žinoma. O atsitiko taip, kad, tiesdami kelią, vietiniai žmonės aptiko žolėmis apaugusį lėktuvo motorą ir šalia jo surado lakūnų daiktų, jų ginklus ir jų kaulus.

Ši vietovė anuo metu, o taip pat ir dabar, dar mažai žmogaus ko-

jos pasiekama, gal dėlto taip ilgai ir užtruko, ligi lakūnų žuvimo paslaptis paaiškėjo.

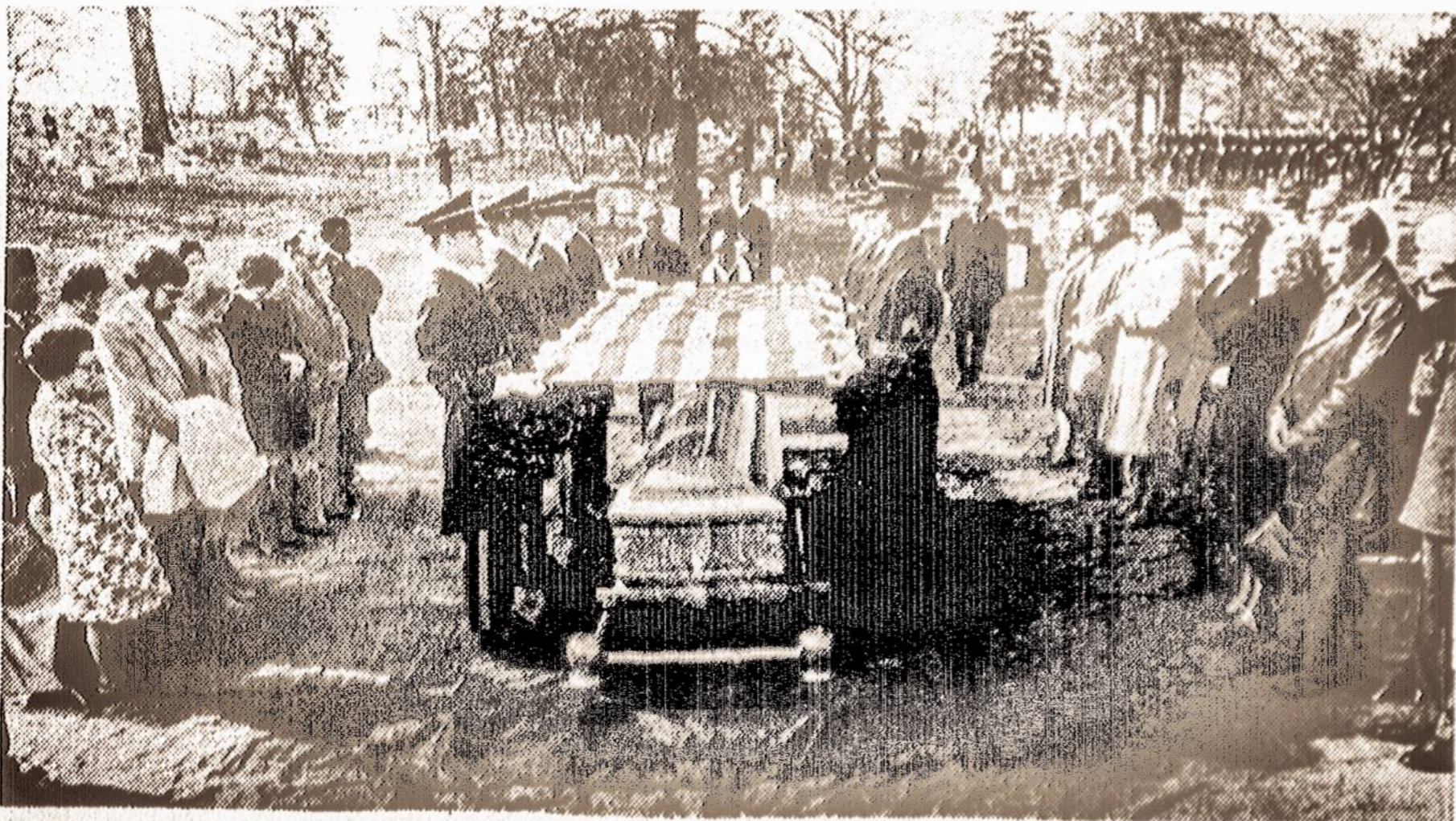
Tas lėktuvas karo pradžioje priklausė 425 bombonešių skvadronui, bet vėliau, kaip ir daugelis kitų, buvo paskirtas vežioti karo medžiagą, daugiausia benzina, iš Indijoje buvusių JAV bazų į JAV bazes Kinijoje. Vietoje anksčiau buvusių 10 įgulos narių, tokiuose skridimuose dalyvaudavo tik penki.

Du to lėktuvo įgulos nariai, kuriems neprisiėjo tada skristi ir kurie dabar buvo kartu su žuvusiųjų artimaisiais atvykę į Arlingtono kapines, papasakojo apie tai, kaip pavojingi būdavo tie skridimai. Juos tekdavę atlikti labai nepalankiomis oro sąlygomis, ypač virš Indijos ir Burmos ir aukščiausių pasaulyje kalnų (Himalajų), kur susidarydavo labai pavojingos oro srovės. O, be to, lėktuvai visada būvę perkrauti - veždavę bent tris tūkst. svarų viršaus ir skridavę bent šešis tūkst. pėdų aukščiau nei nustatyta.

Bet kad ir tokiomis sąlygomis, skridimo nelaimių retai pasitaikydavę. Tie lakūnai, kurių lėktuvai suduždavo, jei nežūdavo vietoje, tai kada nors sugriždavo. Bet didžiūmos likimas nežinomas, kaip buvo ir šių penkių.

Paskutiniame savo pranešime lėktuvo radistas perdavė, kad jie iš Luhsien vietovės, Kinijoje, grįžta į Tezpur - Indijoje. Bet taip ir nesugrižo. Tai įvyko 1945 m. rugpjūčio 6 d. - tą pačią dieną, kai Hirošimoje sprogo atominė bomba.

Šiam rašiniui informaciją pateikė Antanas Vaivada. Rašinį lietuviškai paruošė S. Narkėliūnaitė.



Penki jauni lakūnai palaidoti Arlingtone kapinėse, skersai Potomac upės už Washingtono, Virginia valstijoje. Dalyvavo žuvusiųjų giminės ir artimieji.

MIKO PETRAUSKO ŠIMTAMETINĖ GIMIMO SUKAKTIS

Šiomet visame pasaulyje Lietuviai paminėjo lietuvių kompozitoriaus Miko Petrausko 100 metų gimimo sukaktį. Tą sukaktį iškilmingai paminėjo Lietuvoje. Bet juk savo kūrybinio gyvenimo didelę dalį M. Petrauskas praleido Amerikoje ir nuo 1907 m. išsviją mokė mylėti dainą, muziką, teatrą.

Mikas Petrauskas buvo pirmasis lietuvių muzikas, kuris atvyko baigęs aukštąjį mokslą, turėdamas jau gan turtingą kūrybinę biografiją (operetės "Kaminkrėtis ir malūnininkas", "Adomas ir Ieva", pastatytos 1903 m. Peterburge, pirmoji lietuviška opera "Birutė", pastatyta 1906 m. Vilniuje, solo ir chorinės dainos).

Progresyvos pažiūros, už kurias po 1905 m. revoliucijos jam teko nukentėti (dėl to ir buvo priverstas palikti tėvynę, kuri lauką gyventi Šveicarijoje, vėliau emigruoti į Ameriką), skatino jį nuolat palaikyti ryšius su darbininkija, su paprastais žmonėmis, atsižvelgti į jų poreikius, kalbant jiems artima ir suprantama muzikine kalba.

Dar gyvendamas Šveicarijoje tarp revoliucionierių emigrantų, jis komponavo revoliucinių dainų melodijas Rusijos socialdemokratų darbininkų partijos ir ukrainų socialistų grupių vadų užsakymu. Jis ir pirmasis lietuviškų revoliucinių dainų autorius. Kai kurios jų parašytos pagal Julijaus Janonio eiles.

Jau antrais Amerikoje buvimo metais M. Petrauskas išleido 42 revoliucinių dainų rinkinį "Kovotojų giesmės".

Prisimindamas savo muzikinės veiklos Amerikoje pradžią, kompozitorius 1927 m. "Sandaroje" rašė: "...Atvažiavus Amerikon, būvis pasirodė be galo sunkus: žmonės lietuviai mažai apsišvietę". "...Buvimas mano Amerikoje tai lyg kokia pasluntinybė dirbti lietuvių tarpe tokį nedėkingą darbą, kaip muzikos menas, kokiu jis buvo prieš 20 metų Amerikos lietuviuose."

M. Petrauskas Susivienijimo Lietuvių Amerikos Kuopos pirminkui rašo: "Davinėjau gražius, klasiškus ir rimtus koncertus, bet tai gal per ankstyvas dalykas. Daviau ir lengvesnių kūrinių, kurie greičiau prigijo žmonėse. Tuos dalykus dar ilgai pildys".

Nenuostabu, kad rašydamas ir sudėtingesnius muzikos veikalus, ypač scenai, kompozitorius stengėsi muzikinę mintį perteikti kuo paprasčiausiomis priemonėmis, kad kiekvienas muzikos mėgėjas, autoriaus žodžiais tariant, net pradžiamokslis, galėtų jo muziką suprasti ir atlikti. Kartu jis imasi ir švietėjiškos veiklos.

Spaudoje vis dažniau pasirodo Miko Petrausko straipsniai, nušviečiantys muzikinį gyvenimą, propaguojantys muziką; jis steigia muzikos mokyklas, kompozitorius koncertuoja su savo vadovaujama choralais, pats turėdamas gra-

žų tenorą, dainuoja solo (M. Petrauskas mokėsi dainavimo Peterburgo konservatorijoje pas S. Gabellį, kuris vėliau buvo ir Kipro mokytoju), bet sąlygos koncertuoti visai netinkamos.

Dėl lėšų stokos dažniausiai tekdavo koncertuoti salūnų salėse, todėl muzikinis vakaras ne kartą virsdavo parodija. Salūnininkas ar jo bartenderiai trukdydavo, klausinėdami publikos, ką gers, šokiruodavo liepdami geriau prakalbą sakyti, negu dainuoti.

J. Žiūronas atsiminimuose cituoja paties M. Petrausko pasakojimą: "...vieton gėlių tankiai "atsiūsdavo" pusplytį ar šmotą anglies, ypač maunų kolonijose". Tokiais atvejais jis palikdavęs pianistą skambinti suktinį, o pats per užpakalines duris išeidavęs laukan..."

Pirmojo koncerto Chicagoje metu Žiūrovai garsiai kalbėjosi, per visą salę vienas kitam rėkdamis: "Aš misliju, kad čia kažkas bus, o jis tik visą vakarą dainuoja ir dainuoja". (Strumskio atsiminimai.)

Tokioje atmosferoje M. Petrauskas pradėjo Amerikos lietuvių tarpe savo muzikinę veiklą, skatinančią tautinį ir socialinį sąmoningumą, skleidžiančią kultūrą tarp daugeliu atvejų menkai apsišvietusių lietuvių, sunkaus gyvenimo išgultų iš savo gimtojo krašto. Šioje veikloje M. Petrauskui, teko būti ir mokytoju, ir žurnalistu, ir chorvedžiu, ir solistu, ir būtinai - kompozitoriumi, nes tekdavo pačiam apsirūpinti repertuaru.

Iki Miko Petrausko dar niekas nebūvo bandęs liaudies dainų pritaikyti dainuoti solo su fortepijono akompanimentu. M. Petrausko koncertams prireikė tokio repertuaro. Jis žinojo, kad savo išsilgusių tėvynės tautietį tesužavėsi tik sava lietuviška daina. Taip buvo aranžuota nemaža solinių ir chorinių liaudies dainų, jų tarpe tikrų perlų: "Motuš, motuše", "Saulėlė raudona", "Kam šėrei žirgelį" arba laisvai dėstytos dainos "Oi motule mano", "Parsivedžiau merguželę lepūnėlę", "Dega ugnį už ežerų" ir kt.

Kompozitoriaus dienoraštyje įrašyta: "Buvo užėjusi Vaidilos Ainlo motina Marė Janonienė. Gyvena kur tai 20 mylių nuo Baltimorės. Pasisakė, kad nori man įdainuoti senų dainų". Matyt, gan plačiai sklido gandas, kad kompozitorius domisi ir renka tas dainas, kurias žmonės dainuoja, kurias atsivežė iš savo gimtojo kalmo.

1909 m. Chicagoje išleistoje knygelėje "Iš muzikos srities" M. Petrauskas rašo: "Pas mus muzikos srityje nedaug ką tesuras. Visas turtas, gausus ir didelės vertės turtas - tai mūsų daina, kuri dar yra gyva žmonių krūtinėse".

Kompozitorius sukūrė ir harmonizavo daugiau kaip 150 dainų, kurios jo kūryboje užima bene reikšmingiausią vietą. Savotiškai



vietinei to meto "savveiklai" reikėjo scenos veikalių su "vaidinimu ir muzika", be to, ir pats M. Petrauskas jautė simpatijas šiam žanrui. Taigi šiandien kompozitoriaus palikime priskaitome apie 20 operėčių ir kelias operas. Daugumą jų pats autorius yra statęs įvairiose lietuvių kolonijose po kelis kartus. Didelio pasisekimo sulaukė Bostone 1917 m. operetė "Velnias išradėjas", dalyvaujant buvusiam kompozitoriaus mokiniui A. Sodeikai.

Išpūdingai 1924 metais aprašo "Tėvynė" "Eglės, žalčių karalienės" pastatymą. Vadovavo pats autorius, dalyvaujant "Gabiljos" chorui: "Nauja M. Petrausko opera pavyko puikiai visais atžvilgiais. Privažiavo tiek svietelio, kiek jokis Bostono lietuvių vakaras dar neturėjo. Gana didelis Broadway teatras buvo kupinas, prisigrūdęs publikos. Buvo matyti gana nemaža automobilių net iš kitų valstijų. Vaidinimas tikrai puikus, ką pripažįsta net ir amerikona, ypač muzikos gražumu negali atsigėrėti. Amerikos muzikai labai aukštai stato šitą gerb. Petrausko operą".

Mokėdamas anglų kalbą, M. Petrauskas palaiko glaudžius asmeninius ryšius ir su amerikiečių muzikais, kultūrinio gyvenimo atstovais, stengiasi propaguoti lietuvišką muziką. Charakteringas laiškas Mrs. M. Lee: "Su šiuomi laišku prisistunčiu du tikėtus ant pastatymo "Sventoji naktis" - mano veikalėlis ir pirmukart dar statomas. Gal tamsta paždomausi lietuviška muzika ir lietuviais -

amatoriais artistais. Profesionalų artistų turime labai mažai ir šiame vakare visi iki vienam mylėtojai". (Pasirašytas lietuviškas tekstas vertimui.)

Labai svarbų darbą muzikaliai auklėjant išsviją nuveikė M. Petrausko, kantraus pedagogo, įsteigtos muzikos mokyklos Chicagoje, Bostone, Brooklyne, Detrote ir kt., kurias, kaip buvo praktikuojama Vakarų Europoje, vadino "konservatorijomis".

Pradėjo atsirasti supratingesnių koncertų lankytojų. Susitinkama jau ne karčemoje - salūne, o salėje, kur išmokstama gražesnio elgesio, klausomasi choro, operetės, gėrimasi scenoje savo vaikų, pažįstamų, giminų gabumais. Ne vieno šių dienų Amerikos lietuvių muzikos talento šaknys siekia gilius šios praeities klodus.

1910 m. išspausdinta žinutė apie Brooklyne įvykusį Miko Petrausko koncertą, kuriame jam įteiktas "Mildos" choro pasveikinimas: "Tu sužadina mūsų sielas, todėl gyvuok ir dirbk". Kartu įteikta rožių puokštė. Tokių pasveikinimų jau gaudavo daugybę, užmiršdamas ankstesnius "pusplyčius ir anglies šmotus".

Įdomus inžinieriaus A. P. Gabrėno laiškas, kuriam ankstyvas gamtos pavasaris primena "...pradžią mano kultūrinio pabudimo, kuriame jūs lošėte didelę rolę... Kaip Bostone, taip ir kitose lietuvių kolonijose žmonės, kurie drauge su jumis dirbo ir kurie

Tęsiama 11 psl.

VIENYBĖ, 1973 m. gruodžio 28 d.



Dešinėje Mikas Petrauskas su neatpažintu kairėje. Nuotrauka iš Vienybės archyvo.

MIKAS PETRAUSKAS

Tęsinys iš 10 psl.

jumis sekė kultūriniam darbe, labai žymiai skiriasi nuo tipiško amerikoniško lietuvio".

Mikas Petrauskas įdėmiai seka kultūros vystymąsi Lietuvoje, domisi originaliąja literatūra. Viename savo laiške dalijasi įspūdziais: "Aš mėgstu Vincą Krėvę, Šeinių, Tumą. Tik jo muzikai kai kada inteligentiškai kalba... Betgi Tumas rašo dailiai ir aiškiai, Kazys Puida ir gerai rašo, tik vietomis nesusigaudau..." Laiške Tumi-Vaižgantui rašo: "...Dabar prie Tamistos, kad man prirengtumėt kokį libreto operai... Prašiau Šeinių, kad jis man sudarytų "Kuprelį" ir buvau net jam pridavęs planą, bet jis nieko nėra tuo dalyku padaręs".

Kitame laiške iš Londono, rašyto Puidienei, svarsto kai kuriuos kritikos klausimus. Lietuvių kritikai pasižymi neobjektyvumu - kas savo, tai vis negerai. Savo kūrybai kompozitorius nėra labai veiklus. Visų pirma stengiasi, kad veikalas būtų suprantamas eiliniam klausytojui: "operetė "Vaikas ar mergaitė" sulaukė pasisekimo dėl to... kad aš jį giliai neėmiau ir dariau visiems prieinamesniu". "...Aš pats norėčiau dar nors 10 metų pagyventi ir nors dalį užbręžtų veikalų užbaigti. Prie tokių aplinkybių, kuriose esu, tvert sunku: pradėti rašyti - ateina mokinys ar kas kitas ir kliudo, ir kliudo". (1922 metų gegužės 24 d. laiškas.) Matyt, todėl dienoraštyje ne kartą šio nepaprastai darbštaus žmogaus įrašyta Budos žodžiai: "Visuomet, kada tik esi vienas, dirbk ir dirbk, pailsėsi, kai ateis kas nors (juk vis tiek ateis) tavęs atlankyti ir reikės apie niekus kalbėti".

Per visus savo buvimo Amerikoje metus kompozitorius ne kartą buvo nuvykęs į Lietuvą, tačiau kaskart nusivylimo šešėlio slegiamas grįždavo į Ameriką. Lietuvos grįžimo tema nuolat kartojasi ir laiškuose: "...Manau, kad parvažlavęs daugiausia dirbsiu liudžiai, kuriai dirbau visą laiką. Noriu Lietuvoje įsikurti gyventumui bazę.

...Aš gi neištengiu nei savo veikalų išleisti, o jų turiu daug...

VIENYBĖ, 1973 m. gruodžio 28 d.

Tiesą pasakius, tai aš daugiau rūpinuos tik rašymu ir rašymu, o jų leidimo nė nepaisau, kas nors, kada nors išleis ir bus "garbin-gas". (Iš 1923 m. laiško Puidienei.)

Pašlijus sveikatai, kompozitorius 1927 metais grįžta į Lietuvą. Net paskutiniiais gyvenimo metais vis dar išrašinėja jaunųjų poetų eiles, tikėdamasis sukurti dainų. Virpanti ranka nepajėgdavo užbaigti posmo. Tarpe vingrių eilučių, atsiradavo palyginimai: motinėlė - kregždėlė, ramunėlė... Savo motiną kompozitorius labai mylėjęs.

Motinai mirus, tokį priesaką įsirašė dienoraštin: "Amžiną atilsį Tau, mano motinėle, kad iščiuliojai tu mus, varge būdama, ir stengeis duot pasauliui tikrus žmones. Ar mes tą patys pajėg-

Vasyliūnų metinis koncertas

Gruodžio 8, Boston, Mass., Jordan Hall mažojoje salėje (Recital Hall) įvyko retas koncertas. Smuikininkas Izidorius Vasyliūnas ir pianistas Vytenis M. Vasyliūnas, pasikvietę į talką klarnetistą David Mott, atliko programą, pašvęstą kompozitoriaus Kazio Viktoro Banaičio kūriniams. Buvo atlikta "Rapsodinė sonata" h moll, Trio "Lietuvos Idilijos" ir Sonata d moll.

Tai buvo tikra šventė savosios kultūros mylėtojams.

Vienu metu Stasys Liepa štai ką rašė apie Banaičio Trio: "Lietuvos Idilijos" - pastoralinė suita, tai kūrinys, atestuojąs Banaitį, kaip subtilių plonybių lietuviškoje muzikoje puoselėtoją, dažnai čia pasiekiantį tikro meistriskumo. Trijų dalių suitai pats kompozitorius davė programines antraštes: Vasaros ryto aidai, Našlaičių skundas ir Kaimo šokis. Ta Suvalkijos lygumų, jos plačių su raliuojančiais piemenėliais ganyklų, sodžiaus gyvenimo linksmų ir tamsesnių epizodų garsinė poema žavi savo paprastumu, gamtiško gyvenimo nekaltumu ir natūralumu.

sime laikyti ir laikyties gražaus žmonijos kelio, sunku tarti, bet stengsimės Tavo, motule, gerus jausmus, mums paliktus, auginti".

Mikas Petrauskas mirė 1937 metų kovo 23 dieną Kaune, savo namuose (Janonio) Kipro Petrausko gatvėje.

Pagal velionio pageidavimą jis buvo palaidotas Dusmenyse, šventoriuje, šalia savo tėvų, šalia motinėlės.

1969 m. kompozitoriaus palaikai perkelti Vilniun, į Rasų kapines, šalia brolio Kipro Petrausko kapo.

Trys instrumentai, kiekvienas jų grakščiai sumesdami savaip skirtingų varšų melodinius žiedus, čia sukrauna didžiulę garsinę lyrinio grožio kupetą, tokiu šviežiu gaivumu alsuojančią, kaip ir toji kvėpianti Suvalkijos lyguma".

Nemažiau jautriai apibūdino Stasys Liepa ir sonatą d moll. Štai kelios jo mintys. - "Sonata d moll smuikui ir fortėpjonui yra tikras Banaičio širdies kraujo kūrinys, labai jo brangintas kūdikis, išnešiotas, mirus jo motinai, asmeninių negandų bei sukrėtimų audroje, atautas giliu liūdesiu, dažnai suskambančiu tirštų, sunkių, gedulingų, gaudžiančių lyg varpai sąskambių pynėmis. Emocijonaliai jautriomis temomis savo dvasia atspindinčiomis liaudies dainų charakterį, tų temų dinamiiniu išvystymu, užkopiančiu į nemažas dramatinės aukštumas, sonata retai tepritrūksta įtampos kvapo..."

Lietuvos styginis kvartetas lankosi Amerikoje

Jau keli metai laukiame atvažiuojant Lietuvos Styginio Kvarteto - dažnai vadinamo "Fledžinskių kvartetu". Be vyro ir žmonos K. Kalinauskaitės, jame taip pat groja A. Paulauskas o violončele R. Kulinauskas.

Kiek laiškų rašyta, kiek kartų Vilniuj kalbėta. Staiga, visai atsitiktinai sužinome, kad "Kvartetas - turistai" jau atskrido ir toliau išskrido - 15 dienų turui po Ameriką. O planavome pristatyti juos New Yorke muzikos publikai.

Bet dabar, pasirodo, kvartetas tekonzertuos tik Jungtinių Tautų Dago Hammarskjoldo bibliotekos salėje ir gruodžio 30, I v. p. p. -- Laisvės salėje.



LIETUVOS STYGINIS KVARTETAS, kuris dabar lankosi Amerikoje. Jo sąstatą sudaro Eugenijus Paulauskas, Kornelija Kalinauskaitė, Jurgis Fledžinskas ir Romualdas Kulikauskas.

THE ENGLISH VIENYBĖ

"ETHNICS" AND AMERICAN POLICY

(The following thoughtful article by Mr. Stephen S. Rosenfeld, an editorial writer for THE WASHINGTON POST, appeared recently on the Editorial Page of that newspaper. It deals with a subject that is of very great importance to Lithuanian Americans and the efforts of our political organizations to influence Washington policy makers regarding Lithuania.)

(Though primarily intended to create discussion, the author's comments are particularly pertinent at this time of the "detente". Inserting the words "Lithuanians", "Lithuania", "The Baltic" and "The Soviet Union", as one reads the article, will bring home the dimensions of the problems confronting our political groups, as well as the need to do some basic rethinking for the status of the Lithuanian cause.)

STEPHEN S. ROSENFELD

FOREIGN POLICY'S ETHNIC ANGLE

In a nation composed of people who originally came from somewhere else, it probably is unavoidable in moments of stress that certain foreign policy issues separate Americans from each other along ethnic or racial lines. The most recent instance of this familiar event, of course, concerns the special interest of the American Jewish community in Israel, an interest evident now as a result of the October Arab-Israeli war and its unfolding diplomatic aftermath.

It is common for Americans representing the White Anglo-Saxon strain to contend - or rather, to assume without thinking of it - that they alone among their fellow citizens have no blood lines leading them to take a particular interest in their peoples or countries or origin. These Americans tend to believe our relationship with Western Europe is central to our national interest, but they do not usually concede there is any ethnic angle to it.

I find this unconvincing. The Atlantic heritage is precious to all Americans, but it is especially precious to Americans with roots in Western Europe. Can anyone really conceive of the United States entering either World War I or II without the strong tug which Anglo-Saxon "ethnics" exerted on the majority culture in America? There were many reasons why we twice went to Europe's rescue in this century but the old Anglo-Saxon tie was certainly prominent among them - decisive, some might say.

It is an undeniable if little remarked political fact, however, that for any other ethnic or racial group in the United States to ask

that its brothers elsewhere receive benefits from American foreign policy, is a delicate and often uphill task. It is much easier to define and justify the "national" interest in terms of the majority culture than in terms of a minority. The domestic situation of the group in question comes into play.

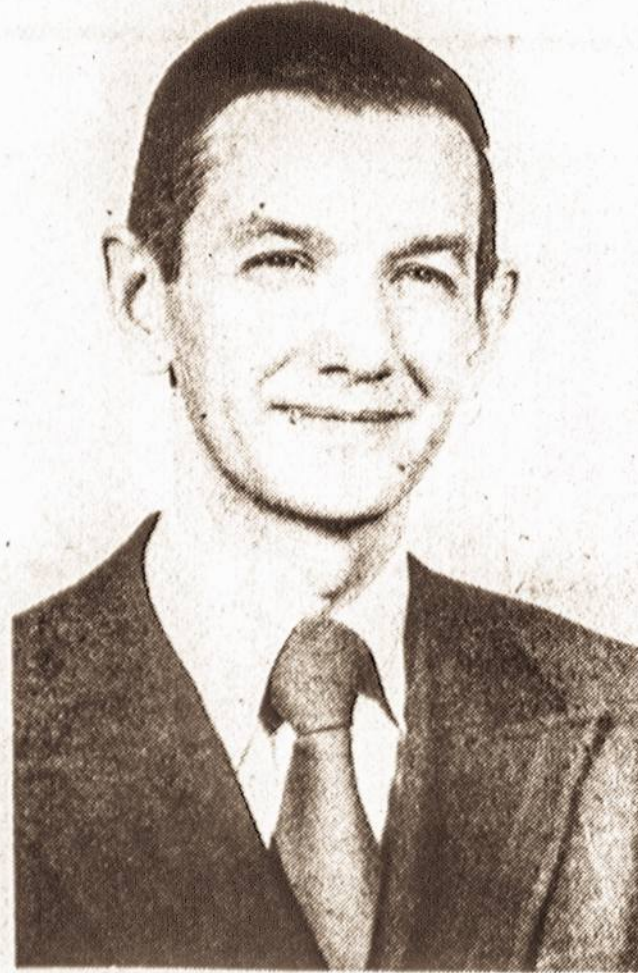
Rarely, to be sure, does it come out in public that way. "European-Americans" do not urge support for NATO, for instance, on grounds of concern for their ancestral turf. They say, as the Christian Science Monitor said typically recently in an editorial entitled "The essential alliance", that "it is time for Washington to remember that the bedrock on which the security of the United States rests is its alliance with the countries of Western Europe". In fact, as the Mideast makes starkly plain, the United States is indeed fortunate that its security depends not on its wobbly European allies but on its own power. But in many "Atlantic" quarters, statements like the Monitor's still pass as fact.

Similarly, many American Jews remain hesitant to say out loud that they have deep kinship feelings with the people of Israel and therefore they wish them well. Instead, they point to warm concepts like "our common Judeo-Christian heritage" in order to wrap Israel in a collective-security blanket of shared values. Or they declare, as though Israel had little meaning of its own to them, that "a strong and secure Israel is vital to America's security" which it arguably is but one would not want to build a house on it.

In a third ethnic framework, American blacks interested in summoning America to the cause of African blacks have a tough row to hoe. They can hardly claim that great strategic or economic considerations are at stake. Moreover, the black community has neither the unity within itself on the African issue, nor the political cohesion and strength within the American system, to bring to bear anything nearly like the political influence on foreign policy which whites and Jews variously apply.

While the cold war dominated American foreign policy, factors of ethnicity were set aside - many will recall how East European ethnics were importuned not to place their own "narrow" interest in the way of the larger national good. Through those years, Americans turned pretty much as one to deal with a threat perceived to be equally ominous to all members of the population.

But now it's different. The stirrings of detente have allowed more voices to join the debate on what interests and values should be served by our foreign policy. At



A young teacher of English, Stanley Stoncius, who came to Nashua, N. H. with his parents from a DP camp in Germany after World War II, proved that America is still a land of opportunity for high achievement, provided you have determination and ability.

Stanley was appointed associate principal of the Nashua High School by the Board of Education. Bernard Masse, Superintendent of Schools, indicated that Nashua was indeed fortunate to have an educator of Stanley Stoncius' background. He said: "The selection process was a very difficult one because we had several very able and well qualified candidates".

Stanley Stoncius won on his own merits.

Stanley became a member of the Nashua school system in 1958, right after graduating cum laude St. Anselm's College, Manchester, N. H. He then earned his master's degree at Nashua's Rivier College, and pursued additional post graduate studies at Boston University and the University of New Hampshire, besides completing several seminars and workshops in the field of English teaching.

home ethnic and racial consciousness, including pride in roots, has become more widespread and respectable.

There has been little explicit thinking about foreign policy in these terms. It seems the case, however, that the ethnic factor is an influence toward internationalism in a period when many other influences are working in the opposite direction. Reserving the right to come back another day, I submit here that the issue needs to be addressed in ways extending beyond the perceived requirements of the international environment - the environment of "threats", "challenges" and so on. There needs also to be considered the requirement of mutual friendship and respect which is presumably at the heart of our relations with each other, at home.

In the Nashua school system he was English teacher, chairman of the English Department and assistant principal. He also served on several occasions as yearbook and freshman class adviser. Last year he directed an English summer workshop which resulted in the development of several elective courses in the field of English.

Stanley Stoncius was also active in community affairs. Therefore, he received Nashua's Jaycees Outstanding Young Educator Award in 1968, and was selected Nashua's Outstanding Young Man of 1969. The following year he was selected New Hampshire's Outstanding Young Man of 1970.

The top administrators of Nashua's largest school, the Nashua High, now include: principal Thomas Stylianos (of Greek descent) and two associate principals of Lithuanian descent (who speak and write Lithuanian fluently) Peter J. Murauckas and Stanley Stoncius.

JURATĖ KAZICKAS WINS A PRESS AWARD



The Newswomen's Club of New York announced nine 1973 Front Page awards for "outstanding journalistic achievement".

Winners were Lynn Rosellini of Newsday; Virginia Payette of United Features Syndicate; Roberta Brandes Gratz of the New York Post; Juratė Kazickas of The Associated Press; Gail Otfinoski of the Mount Vernon Daily Argus; Gail Sheehy of New York magazine; Shana Aleyander of Newsweek; Bonnie Bellow of WBAI radio, and Norma Quarles of NBC-TV.

HELEN V. KULBER, member of the Committee of the Captive Nations Women's Organizations reports that the Committee joined in the picketing, with flags and placards, at the United Nations at E. 42nd Street on Human Rights Day Dec. 10th, to protest the failure of the United Nations to implement the Universal Declaration of Human Rights in regard to the Captive Nations.

RYŠIAI

Kultūriniai ryšiai su užsieniu palaikyti Lietuvoje veikia dvi draugijos. Viena bendrauja tik su lietuviais, kita tik su kitataučiais užsieniečiais. Pastaroji, vadinama Lietuvos Draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugija, turi devynius skyrius, 250 kolektyvinių narių ir dešimtis tūkstančių aktyvistų. Ji palaiko ryšius su 75 šalimis, 600 kultūrinių ir visuomeninių organizacijų ir daugiau kaip šimtu užsienio veikėjų. Ši draugija yra iš esmės politiška, kaip ir visa visuomeninė veikla Tarybų Sąjungoje. Lietuvos d-ja yra sąjunginės d-jos Maskvoje padalinys.

TARPTAUTINIAI RYŠIAI

Spalio 17-tą d-jos nariai buvo suvažiavę į rinkiminę konferenciją Vilniuje, kurioje R. Petrauskas buvo perrinktas pirmininku. Jo pavaduotojai J. Nekrošius ir V. Sakalauskas. Atsakingasis sekretorius J. Mackevičius. Delegatai pasidžiaugė, kad "Tarybų Lietuvos pasiuntiniai pateikia platiems užsienio visuomenės sluoksniams marksistinė-lenininę estetiką". Jie mano, kad d-jos "kontaktai valdina vis didesni vaidmenį dviejų priešingų stovyklų - socializmo ir kapitalizmo - ideologinėje kovoje".

Tokie kontaktai buvo mezgami su Austrija, Belgija, Danija ir Čile, prieš perversmą, neskaitant komunistinių valstybių. Su Suomijos miestais Joensu ir Kokola Vilnius ir Kapsukas (Marijampolė) palaiko nuolatinius ryšius ir taip "broliauja". Konferencijos metu Suomijoje kaip tik viešėjo d-jos atstovai J. Mitalas ir K. Stoncellis.

V. Noreika

Amerikos Lietuviams jau pažįstamas žymiausias šiuolaikinis lietuvis tenoras V. Noreika spalio 19-tą su Maskvos Didžiojo teatro išvyko trijų mėnesių gastrolėms į Italiją ir Vokietiją. Solistas dainavo Bojano vaidmenį M. Glinkos operoje "Ruslanas ir Liudmila" bei išpildė Vladimiro rolę A. Borodino operoje "Kunigaikštis Igoris" Milano La Scaloje. Šioje garbiausioje pasaulio operoje Noreika anksčiau du kartus stažavosi. Iš Italijos trupė vyks į rytų Berlyną, kur dainininkas vokiečių Nacionalinėje operoje sudainuos hercogo partiją Verdžio "Rigolote" ir Pinkertono Pučnio operoje "Madam Butterfly". Po to Noreika dainuos Hamburgo operoje taip pat "Rigolote" pastatyme.

B. OŠKINIS, kuris dar Nepriklausomoje Lietuvoje garsėjo kaip orlaivių statytojas, sukonstravo pirmąją hidrosklandytuvą, kuris pakyla ir nusileidžia ant vandens.

VIENYBĖ, 1973 m. gruodžio 28 d.



Lietuvos šaunieji dainininkai - Virgilijus Noreika, Giedrė Kaukaitė ir Vaclovas Daunoras su Lietuvos šampanu sveikina Naujuosius Metus sulaukusius.

NAUJOS KNYGOS

1971 m. buvo baigta spausdinti tritomė "Mažoji lietuviškoji tarybinė enciklopedija". Dabar pradėti redaguoti pirmieji didžiosios "Lietuvių tarybinės enciklopedijos" tomai. Sudarytas vardynas, apimantis 75 tūkstančių straipsnių. (ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA turi tik pusę tiek.) Bus panaudota 18 tūkstančių iliustracijų. Paruoštos transkribavimo iš 32 kalbų taisyklės. Mat, lietuviai rašo svetimvardžius pagal savo tarimą, - fonetiškai, o ne pagal originalą.

Per pastarąjį dešimtmetį Lietuvoje išėjo daug bibliografinių leidinių. Pats naujausias - "Tarybinių tautų rašytojai lietuvių kalba 1940-1970", sudarytas S. Kėblenės. Šioje bibliografijoje suregistruotos ne tik knygos, bet ir periodinėje spaudoje pasirodę vertimai. Viso sužymėti 31 tautybės 678 rašytojai. Aišku, kad tarp šių "brolių" labiausiai praskiškia pats didysis - rusas. K. Jablonskio veikale "Lietuvių kultūra ir jos veikėjai" aptariami M. Mažvydo, S. Rapolionio, A. Kulviečio ir kitų darbai. Įvadą, nušviečiantį autoriaus nuopelnus, parašė J. Jurginis.

"Vagoj" išėjo J. Šalčiūno iš rusų kalbos versta anglų rašytojo E. Hjuzo (Hewes) parašyta biografija Bernard Shaw. Taip pat išėjo Šekspyro mažiau žinoma tragedija "Koriolanas" apie romėnų karo vadą.

Vertėjas - A. Churginas, pagarbėjęs pasaulio klasikų vertimais į lietuvių kalbą.

Pasirodė ketvirta latvių literatūros klasiko V. Laciūso romano

"Žvejo sūnus" laida.

"Minties" leidykloje pasirodė M. Daugėlaitės knygelė "Nutukimas ir kūno kultūra". Tai patarimai, kaip išvengti širdies ir kraujagyslių sistemos susirgimų, nuo kurių ir Amerikoje, ir Lietuvoje miršta daugiausia žmonių.

Vaikams skirta amerikiečių rašytojo A. Hol (Hall) knygutė "Peiliukas muzikantas". Tai tik 28 psl. kūrinių mažiesiems, kuri išverte Z. Lengvinaitė.

V. Misevičius parašė, o A. Sakalys spalvomis iliustravo vaikams knygelę apie jauniausią Lietuvos miestą Elektrėnus, pavadintą "Sviesos miestais".

Pabaigta leisti Nepriklausomybės laikų pedagogo ir autoriaus P. Mašiotto originaliųjų raštų serija su "Mokslo pasakomis", kurios skirtos vidurinio mokyklinio amžiaus vaikams.

Pagaliau nebereikia mokėt lotyniškai, norint paskaityti lietuviškai romėnų autoriaus Gajaus Sekestijaus Krispo istorinį veikalą "Katalinos sąmokslas. Jurgutos karas", kuri išleido "Vagos" leidykla.

Kai kurios minėtų ir kitas Lietuvoje išleistas knygas bei periodiką galima užsisakyti per SPAUDĄ, P. O. Box 685, Chicago, Ill. 60690.

ITALŲ KATALIKŲ ŽURNALO REDAKTORIUS LIETUVOJE

Nesenai su oficialiu kvietimu Lietuvoje lankėsi vieno katalikiško Italijos žurnalo redaktorius R. Orfėjus. Jis susitiko su Vilniaus archiepykupijos valdytoju mons. Č. Krivaičiu ir aplankė mieste naujuosius rajonus ir senamiestį.

MAITINANT AKADEMINĮ JAUNIMĄ, PASITAIKO IR TRŪKUMŲ.
Lietuvos spauda

ANGLAI

Lapkričio pradžioje Lietuvoje viešėjo Anglijos mokslinių-techninių ir administracijos darbuotojų profsąjungos delegacija, vadovaujama J. Williams. Delegacijos nariai susitiko su sveikatos apsaugos ministru V. Kleiza ir Lietuvos Medicinos darbuotojų profsąjungos pirmininke A. Minkevičiene. Anglai buvo sąjunginės profsąjungų tarybos svečiai. Jie domėjosi gydymo ir profilaktikos įstaigomis ir praktika bei gydytojų darbo sąlygomis.

Tuo pat metu lankėsi ir Anglijos gydytojų delegacija, vadovaujama D. Puarje. Gydytojai pamatė Valkininkų vaikų sanatorijos "Pušelė", Druskininkų sanatorijose ir ypač domėjosi Kauno kardiologine greitąja pagalba. Ten pas ligonį su sanitariniu automobiliu vyksta ir gydytojas. Automobilyje yra reanimacinė aparatūra. Gydytojas kartais prikelia ligonį tiesiog iš mirties. Mat nustatyta, kad dauguma širdies priepuolio aukų miršta pirmosiomis valandomis. Tad labai svarbu kuo greičiau suteikti pagalbą.

Medicina yra viena iš tų mokslo sričių, kurioje TS neatsilieka nuo Vakarų pasaulio. Gal tik vaistų gamyba ten šlubuoja. Pernai per Nixono vizitą Maskvoje buvo pasirašyta sutartis ir dėl bendradarbiavimo medicinoje. Viena bendradarbiavimo sričių - kardiologija, kurioje ir Lietuvos medikai garsėja.

VAIKAI OLANDIJOJE

Spalio pabaigoje Olandijoje gastrolavo Vilniaus M. K. Čiurlionio vidurinės meno mokyklos styginių instrumentų orkestros, vadovaujamas S. Sondeckio. Jie davė 18 koncertų Amsterdame, Delfte, Harleme, Dordrechte, Vlisingene ir kituose miestuose, kurių išskausė kokie 10 tūkstančių klausytojų. Gastrolėms progą sudarė TS-Olandijos draugystės mėnuo. Po šių tulpių ir pylių šalių taip pat keliavo tos pat mokyklos mokinių grafikos darbų paroda, kurią lietuviukai išvažiudami padovanojo Delfto muzikos mokyklai.

ŽODYNĖLIS

FAKTŪRA - medžiagos paviršiaus apdirbimo būdas;
KORPUSAS - vienas pastatų bendrame sklype;
STAŽUOTIS - atlikti stažą, nustatytą laiką reikiama praktikai įgyti.

Tautybių festivalis

Jau antri metai Hartforde vyksta tautybių-etninių grupių - pasirodymai, festivaliai. Šiais metais šį šventę vyko nuo spalio 15 d. iki spalio 20 d. Joje dalyvavo 38 tautinės grupės, globamos miesto majoro George Athanson.

Šventė prasidėjo pirmadienį 6:00 val. vakare. Tautybės susirinko Main-Church gatvių sankryžyje ir išsiriavusios, tautiniais drabužiais apsirengusios, atžygiavo į G. Fox Co. Centinel Hill Hall vienuoliktą aukštą. Čia kun. Daniel McSheffery sukalbėjo invokaciją, o kaspiną perkirpo majoras G. Athansonas.

Tą dieną programos davė: airiai, portugalai, graikai, assirai ir filipiniečiai. Ir taip kiekvieną dieną kelios tautybės duodavo savo tautinę programą.

Lietuviai savo programą atliko ketvirtadienį ir šeštadienį. Lituanistinės mokyklos mokiniai-nės, Dalios Dzikičienės vadovaujami ir jos paruošti, pašoko keturis tautinius šokius: Šustą, Kepurinę, Oželių ir Rugučius. Šokiams lietuvių ir anglų kalba pranešinėjo Verutė Kodytė (ji kalba ir vokiškai).

Be programų, etninius grupės turėjo ir paviljonus rankų dirbiniais ir valgių gaminiams.

Lietuviai savo paviljone turėjo puikių rankų drožinių: Kryžių, Aušros Vartų koplytėlę, Vytį ir kitą. Buvo nepaprastai gražių rankų bei staklių audinių: juostų, aštuonyčių rankšluosčių, kurių viename net visi Lietuvos Himno žodžiai išaušti! Tai Irenos Ruseckienės darbas! Čia Lietuvių paviljone buvo ir knygų, paveikslų, plokštelių, gintaro dirbinių, žaislų bei maisto gaminių.

Visi lietuvių eksponatai net netilpo paviljone, tad būna išstatyti ir galerijoje.

Šeštadienį lietuvių paviljoną globojo Irena Ruseckienė ir Stasė Čiurlienė. Kitomis dienomis čia buvo kitos lietuvių atstovės: Jadvyga Dapkienė, Danguolė Banevičienė, Jurgita Kovienė, Rasa Kapcekienė, Aušra Radziulytė, Gražina Aleksandravičienė, Nijolė Daugirdienė, Kotrina Marijošienė, Apolonija Vitkienė, Emilija Liaukienė, Elzbieta Simonaitienė, Sigita Banevičiūtė, Gražina Pileikienė, Marija Maslauskienė, Aldona Saimininkienė, Albina Belazarienė, Birutė Zabulienė, Zita Dresliuvienė, Montautienė, Elena Banevičienė, Sigita Ramanauskienė, Virginija Aleksandravičiūtė, Danutė Grajauskienė ir Kristina Serkšnienė.

Vyrų festivalyje dirbo Alfonsas Dzikas ir Ignas Simonaitis.

Iš kitų paviljonų išsiskyrė filipiniečiai su gražiomis šachmatų figūromis, ekuadoriečiai su karoliškais, drabužių pavyzdžiais ir taip pat šachmatais; kiti porceliano dirbiniais ir maisto gausiniais: tortais, pyragaičiais, duona. Buvo labai skanios latvių duonos.

Šeštadienį, X, 20, 5 val. vakare šis tautybių festivalis baigėsi taip pat su ceremonijomis: miesto majoras G. Athanson pasakė uždėromąją kalbą, o kun. James Demetriades sukalbėjo Benediction.

JUOZAS BERNOTAS

MINDAUGAS TOMKUS, pilotas, pakviestas dėstyti okeonografiją, tuo pačiu metu įtemptai dirbdamas prie savo doktorato tezės metalizacijos srity.



Dalyvaudamas BALF Seime, Vienybės redaktorius Jonas Valaitis viešėjo SLA Daktaro Kvotėjo dr. Degesio rezidencijoje. Matome iš k.: J. Valaitis, R. Degesienė ir dr. D. Degesys.

Bažnytinės muzikos koncertas

Jei tikėt "The Village Voice" New Yorke muzikos koncertų tvarkaraščiu, veik kiekvieną sekmadienį New Yorke vyksta apie 15-20 koncertų bibliotekose, bažnyčiose, bankų prieauguose, privačiuose butuose.

Malonu, kad ir lietuvių New Yorke prisideda prie šitos nuostabios mozaikos - jau seniai lietuviškam šventnamy buvo šitokio lygio koncertas. Angelų Karalienės vargoninku dabar dirba Albinas Prižgintas, viena rimčiausių Amerikos muzikos prieauglio jėga. Kas tuo abejos, išgirdęs jo atliktą koncertą!

Čia maloniai nustebino žurnalisto Vyliaudo anūkė, Vėblaičių dukra Jūratė.

Labai jau sunkiai atliekamas, bet gerai koncerte atliktą girdėjome



A. Prižgintas ir Andrius Šalčius

"Quartet for the End of Time" (Olivier Messiaen). Grojo Albino kolegos iš Juilliardo laikų maestro Powell, Sella, Hendricksen, ir pats Prižgintas. Jis koncertą ir užbaigė "In Dir ist Freude" (Bach). Parapijos choras, koncertmeisterio vadovaujamas, sugiedojo "Ave Verum Corpus" (Mozart), "O Bone Jesu" (Palestrina) "Apsaugok, Aukščiausias" (Č. Sasnausko) ir "O Kristau, pasaulio valdove" (Kavecko). Nauja buvo Prižginto skaidrių paroda, daug kam patikus.

Koncerte, be Prižginto, grojo dar kitas jausias lietuviškos muzikos kartos atstovas. Tai Andrius Šalčius, pirmo kurso Manhattan School of Music studentas.

Religinis koncertas, surengtas lapkričio 25, sekmadienį, 4 v. popiet Angelių Karalienės parapijos bažnyčioje. Ten vargoninkauja jaunas muzikas Albinas Prižgintas. Jis sudarė koncerto programą, į kurios atlikimą įtraukė jaunus profesionalus muzikus. Visi yra savo rūšies specialistai muzikai.

Programoje buvo atlikti Tomaso Albinoni - Adagio vargonam ir styginiam instrumentam, Olivier Messiaen - Laiko pabaiga, kvartetas; rečitatyvas ir arija iš J. S. Bacho kantatos Nr. 51 - Garbinkite Dievą visos tautos. Solistė Jūratė Vėblaitytė-Litchfield. A. S.



New Yorke Vyrų choras Perkūnas labai sėkmingai koncertavo apie šešių šimtų publikai BALF Seimo metu, Cleveland, Ohio. Chorui vadovauja V. Strolia, vidury. Pačioje dešinėje solistas S. Citvaras, jo dešinėje Irena Vėblaitienė.

Naujų Metų papročiai

Per šimtmečius viso pasaulio žmonės Naujų metų šventę sutiko, sekdami senuosius papročius. Jokia kita šventė taip universaliai neatspindi žmogaus bendros laimės ir gerbūvio vilties ir jo noro turėti šiltus draugystės ryšius su kitais, kaip ši šventė.

Naujuose Metuose vilties ir brolybės dvasia buvo dažnai išreikšta viešnage, pasilinksminimo ir artimųjų lankymo papročiais. Prie pasaulio įvairių tautų Naujų metų papročių Amerika pridėjo dar savo tautų jungtinės valstybės charakterį.

Didelė Naujesiems metams sutikti šventės papročių dalis yra kilusi iš Europos.

Prancūzijoje ir Skotijoje Naujų metų diena tapo ir pasiliko viena svarbiausių metų švenčių - laikas pasikeisti dovanomis, sveikinimais ir pareiga lankyti draugus bei gimines. Skotų vaikai, šaukdami "Hogmanay", Naujų metų išvakarėse pasipila gatvėse ir prašo pyrago, vaisių ir kitokių dovanų.

Dvylika vynuogių - yra ispanų Naujų metų išvakarių šventės dalimi Puerta del Sol, Madrido "Times Square". Kai laikrodinis muša dvyliką valandą, virš galvų laikomos vynuogės ir valgomos laimei - po vieną vynuogę kiekvienam metų mėnesiui.

Vengrai tiki, kad Šv. Silvestro išvakarėse metų paskutinę dieną - gruodžio 31 d. - paliesti kiaulę - pagrindinį maisto šaltinį - atneš laimę. Svarbiausiose restoranuose ir kavinėse Budapešte vidurnaktį paleidžiama ištaukuota kiaulė. . . Svečiai visų linksmybių ir suirutės laikui bėga paskui ją, norėdami riebiąją kiaulę paliesti. . . , kas reikš kontaktą su maistu sekantiems metams. . .

Šių dienų besikeičiančioje Lietuvoje prisimenama, kai seniau pavakarienės, Naujų metų išvakarėse, du ar trys maskuoti vyrai, nešindavo uždegtus žibintus, įeidavo į kaimo namus, gaudavo valgio, gėrimo, šokdavo, dainuodavo. Jiems išcinant, šeiminiškai, taip pat maskuoti, juos lydėdavo į sekančius namus. Prieš baigiantis nakčiai, žibintus nešina procesija susidarydavo iš viso kaimo. Ir mūsų laikais kai kur seni papročiai dar tebėra neišnykę.

Naujų metų rytą Anglijoje buvo duodama vyno stiklinė ir duonos riekė pirmiesiems tą rytą atsilankiusiems. Pirmasis atvykęs įeidavo per priekines duris ir su savim atnešdavo tradicinį šiltumo ir turtingumo simbolį: anglies, duonos ir druskos. Jis būdavo mieliai sutinkamas, nes su savim atsineša linkėjimus Naujuosius metus būti laimingus, su linkėjimais, kad jie teiktų visko, ko tuo metu žmogui reikia. Atstovaudamas senuosius metus, jis išėina per užpakalines duris.

Naujų metų sutikimas Amerikoje, kaip ir visa kita šiame įvairumo pilname krašte, susidaro iš seno ir naujo.

VIENYBĖ, 1973 m. gruodžio 28 d.

Siame tautų sumaišyme amerikiečiai kaip tik ir mano, kad glūdi šios šalies stiprumas. Šis pagrindinis Amerikos gyvenimo aspektas ypač domina kitataučius, ir jų atstovai tai giliai studijuoja.

Didžiulis paradas pirmojoje sostinėje, Philadelphia, Pa. yra grynai amerikiečių paprotys Naujuosius metus sutikti. Šis maskaradiškas paradas, turįs panašumo į senuosius anglų veikalus, pradėtas 1876 m. sausio 1 d. Naujuosius metus sutikti apie du milijonai žiūrovų iš visų Amerikos rytinių vietovių seka fantastiškai savotiškai apsiengusių orkestrantus, žygiuojančiuosius Philadelphia's didžiausią gatvę - Broad Street, grojančius įvairiausias žiemos švenčių melodijas.

Daugiausia žmonių Naujuosius metus sutikti į vieną vietą susirenka New Yorko Times Square, kur dangorėžių bokštuose stebi laikrodžius, ir iš buvusio Times, dabar Allied Chemical trikampio dangorėžio bokšto, laukia pasikeičiant miestui matomas šiemet - iš 1973 - į 1974. Pasipila įvairūs garsai, trimantai. Viešbučių ir restoranų svečiai stebi gatvėse milijonus maskaraduojančių ir nemaskaraduojančių, bet Naujuosius metus sutinkančių žmonių.

Sportą amerikiečiai paskyrė savo mėgiamiausia pramoga Naujų metų dienai ir tuo pačiu metu pradėjo ploti savo pasirinktoms sporto grupėms ir kartu Naujesiems metams.

Rožių Turnyrą, pradėtą 1916 m., po to visam krašte išsivysčiusį, pasekė maži ir didesni "Rose Bowl" turnyrai.

Amerikoje lietuviai didmiesčiuose ruošia Naujesiems metams sutikti banketus. Kai kur jau virto net nemenku būniu - sutikti Naujuosius metus imama po \$20.00 - \$25.00 ir daugiau nuo asmens!

Mažesnėse vietovėse arba didmiesčiuose atskirų organizacijų nariai susiorganizavę - Naujuosius metus sutinka bendrai, pasidalindami išlaidas, susimokėdami po \$5.00 ar daugiau. Šokiams, vietoje orkestrų, tokioms pramogoms groja plokštelių arba juostelių muzika.

Zinoma, kaip ir visur, daug kas Naujuosius metus nori sutikti ramiai savoje ir artimųjų giminių bei draugų šeimoje.

Kaip Naujuosius metus besutiktumėm, Vienybės leidėjai, redakcija ir spaustuvės darbuotojai su šiomis šventėmis nuoširdžiai sveikina visus savo skaitytojus, bendradarbius, skelbėjus ir visais būdais prisidedančiuosius mūsų seniausią pasaulyje laikraštį Vienybę išlaikyti įinančią į 88-uosius savo metus!

BALZEKO LIETUVIŲ kultūros muziejus išleido menišką sagutę su lietuviškom spalvomis ir įrašu "Help Lithuania Be Free". Kaina \$1 ir pelnas skiriamas Lietuvos laisvės kovų archyvu.

VLADAS ŠIMKUS

Naujametinė telegrama

Viršum miestų, vandenynų, tiltų -
Observatoriškai tylu.
Trumpėjo metai tol, kol tilpo
Tarp laikrodžio dviejų strėlių.

Apskriejome dar vieną elipsę.
Nežymūs - vos pastebimi -
Ir prieplaukose, ir stotelėse
Mes, rodos, buvom svetimi.

Panašūs buvom viens į kitą
Kasdieniu darbu ir drąsa.
Ir štai

širdies dugne iškrito
Pati gyvenimo druska.

Ir metai tirpdami neatėmė
Žmogaus ir skersgatvio nė vieno
Aš telegramą naujametinę
Rašau ant sniego ir ant sienų.

Visiems,

kurių nežžiūrėjau,

Visiems,

kurių nepamiršau,

Kurie negrįžtamai praėjo,

Ir tiems,

kurie aš,

rašau!

ĮVAIRIOS ŽINIOS

PROF. DR. L. VLADIMIROVAS
PARYŽIUJE

Šešerius metus buvęs JT Bibliotekos direktorium, dr. Levas Vladimirovas neseniai dalyvavo UNESCO konferencijoje Paryžiuje. Laukiama, jog kitais metais jis lankysis New Yorke. Jo dukrelė Marytė, pirmo kurso studentė, neseniai ištekėjo už lietuvių kolegą.



Po koncertų Lietuvoje Aldona Dvarionaitė dabar vėl grįžo į Zopotą, Lenkijoje. Jau turėjo kelius rečitalius. Gruodžio ir sausio mėnesiais, kartu su broliu smuikininku, koncertuos po Lenkiją. Šiuo metu ruošia Rachmaninovo Nr. 2 koncertą, kurį Lenkijos publika turės progos išgirsti ateinančių metų pradžioje. Šioje Almaus-Salčiaus nuotraukoje ji matoma Great Necke, kai 1972 m. ji lankėsi Amerikoje.



Savo metu daug vilčių teikusi dainininkė Laima Šalčiūtė, Vilniaus Operos dainininkė, po metų studijų ir gastrolijų Leningrade, Vilniaus Operon negrįžo. Šiuo metu ji Klaipėdos St. Šimkaus Aukštesniojoje muzikos mokykloje dėsto dainavimą, dažnai koncertuoja. Jos su koncertų turu tebe-
laukia atvažiuojant Amerikos lietuviai.

Į Washingtoną atvyko diplomatas Rimgaudas Mališauskas, kuris dirbs TSRS konsulariniame skyriuje. Iki šiol ten dirbęs Edmundas Juškys lapkričio 18 d. - grįžo į Lietuvą. Jo šeima ten išvyko jau prieš kelis mėnesius.

Edmundas Juškys čia buvo daugelio pamėgtas ir daug kas jo pasigėdavo. Vilniuje gi "Amerikiečių klubas" praturtės. . .

Jau ant pirštų nesuskaičiuosi, kiek lietuvių per kelis dešimtmečius yra dirbę Jungtinėje Tautoje ar Washingtono.

A. ŠALČIUS



Lietuvos kompozitorius J. Bražinskas, kuris šiuo metu Amerikoje vieši pas gimines.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

DAN KURAITIS, žinomas keliautojas ir automobilių biznierių, lapkričio 4 d. minėjo tris sukaktis. Parengime, kurio organizavimu rūpinosi du jo bičiuliai, solistas Algirdas Brazis ir inž. Antanas Rudis, buvo paminėta Dan Kuraičio 80 metų amžiaus sukaktis, 60 metų nuo jo atvykimo į Ameriką ir 50 metų lietuviškos veiklos. Kuraitis yra gimęs Miškinių kaime, Šaukoto vals. Atvykęs į Chicago 1913 m., joje ir ligšiol išgyveno, nors pasaulio pamatyti buvo išvykęs vienas, ir su žmona, kai ta buvo gyva, daug kartų. Dabar ruošiasi kelionei į Kiniją.

MARGUČIO suruoštas spektaklis "Vilniaus pašvaistė" Jaunimo centre gražiai atžymėjo Vilniaus sukaktį.

Lapkričio mėn. pirmąjį savaitgalį Chicagoje su žmona Nijole viešėjo žurn. Almus Šalčius. Pagrindinis jo vizito tikslas buvo dalyvauti jo sesutės Sidrienės, kuri su savo vyru dr. Sidriu minėjo 25 metų vedybinio gyvenimo sukaktį. Šis sukaktis buvo iškilmingai paminėta vaišėmis Sheraton-Chicago viešbutyje, kur susirinko apie šimtinę Chicagos bei apylinkių lietuviškos grietinės (daugumoje medicinos daktarai su žmonomis). Sukaktuviniai susilaukė nemaža sveikinimų; sveikino ir A. Šalčius. Taip pat buvo dainuojama lietuviškų dainų iš Sidrių šeimos (viso 9 vaikai) dainorėlio. Svečias užsuko ir į Cicero, kur turėjo pokalbį su Vienybės bendradarbiais ir kitais tautiečiais.



Žurnalistas Almus Šalčius kartu su žmona Nijole buvo atvykęs į Chicago ir čia susitiko su Vienybės bendradarbiais. Svečias iš Great Neck, N. Y. matomas su artimu Vienybės bendradarbiu Vytautu Zalatorium (kairėje). E. Šulaičio nuotrauka

- RAMUNĖ KVIKLYTĖ, baigusi Chicagoje universitetą, aktyvi akademikų skautininkė, yra "Mūsų Vyčio" žurnalo redaktorė, dabar įsijungė į Lemonto lituanistinę mokyklą, kur turi specialią klasę, mokydama antros ir trečios kartos lietuviukus.

EDVARDAS CINZAS, naujasis Liet. Rašytojų Sąjungos literatūros laureatas, atvykęs iš Belgijos, šiuo metu vieši Chicagoje ir Jaunimo centre dalyvavo susitikime su Chicagos kultūrininkais ir literatūrinio žodžio mėgėjais.

Jis papasakojo savo įspūdžius apie visos eilės svetimtaučių ir Lietuvos rašytojų kūrybą. Apie savo kūrybą jis atvirai pasakė, kad joje nėra lietuviškų temų, o sprendžiama bendros žmogiškos problemos. Dabar baigiamoje rašyti naujoje knygoje - romane Cinzas pastrenka pagrindiniu veikėju lietuvių chirurgą, kuris vaiku atvykęs į Belgiją, tobulinėjis New Yorke, pergyvena įvairias krizes.

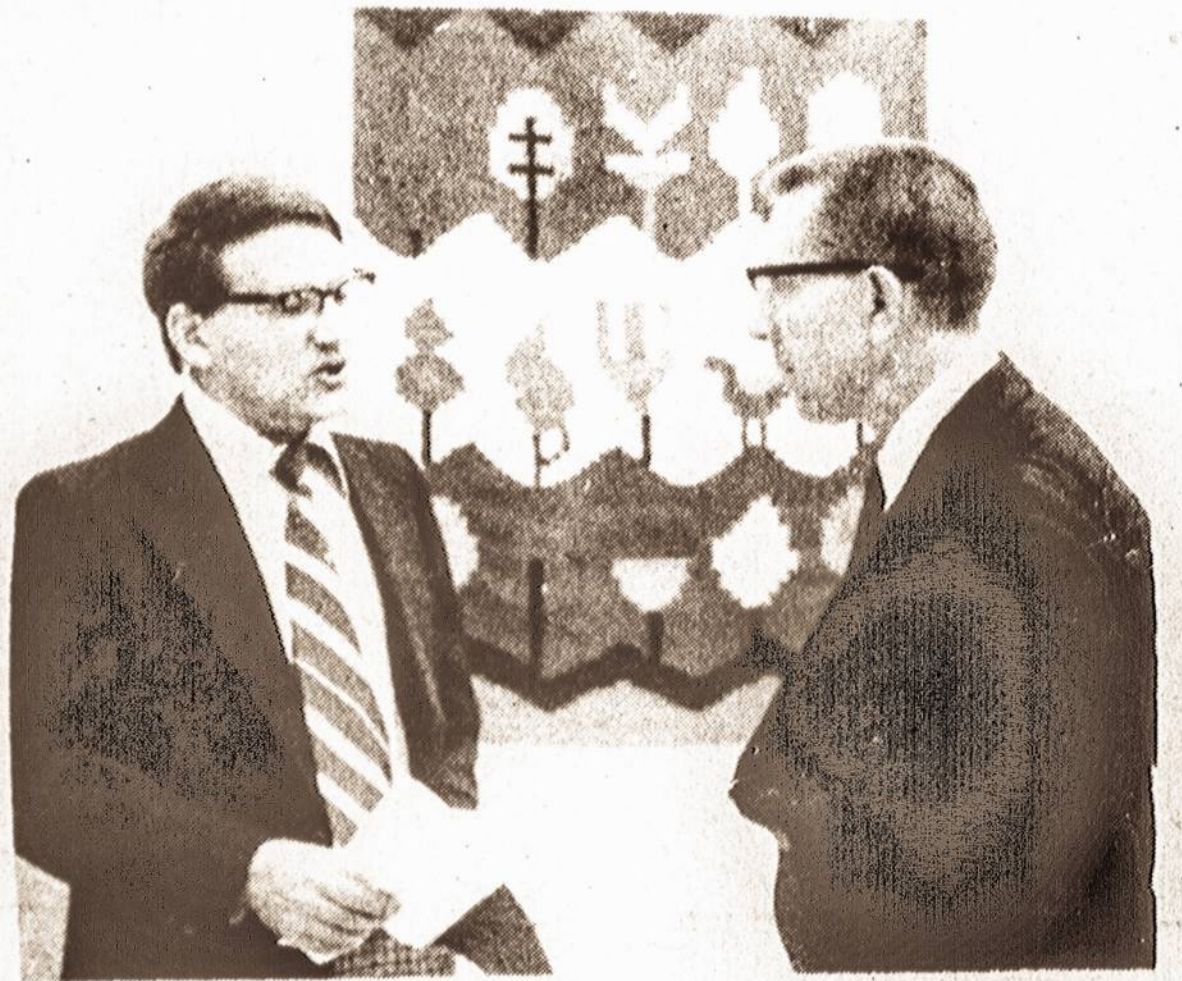
SKAUTŲ AIDAS, išėjvijos jaunimo skautijos organas, lapkričio 10 d. Jaunimo centre atžymės savo 50 metų gyvavimo sukaktį. Bus akademija ir bankietas.

ATVYKO ALGIMANTAS MOCKUS

A. Mockus, Lietuvos Kino studijos operatorius, atvyko privačia viza paviešėti pas savo pusbroli dr. Praną Sutkų, gyvenantį Chicagos pašonėje - Homewood. Svečias iš Lietuvos čia viešėti žada tris mėnesius.



Adam Anderson, Amerikos Legijono IV-jo distrikto komanderis, kalba Don Varnas posto naujos valdybos įvesdinimo iškilnėse Marquette Hall, Chicagoje. Jo kairėje - Frank Jurgaitis, ligšiolinis Don Varnas posto komanderis.



Dail. Petras Aleksa, buvęs Chicagos Čiurlionio galerijos direktorius, kalbasi su Vienybės ir kitų laikraščių bendradarbiu, fotografu Zigmū Degučiu (dešinėje). Nuotrauka daryta audimo ir keramikos parodoje. E. Šulaičio nuotr.

KULTŪRINĖS VAKARONĖS

Kiekvieną penktadienio vakarą nuo 8 val. Jaunimo Centro kavinėje vyksta kultūrinės programos - paskaitos, diskusijos įvairiomis temomis. Čia pasirodė rašyt. E. Cinzas iš Belgijos, komp. D. Lapinskas, buvo diskutuojamas sportininkų išvykos į Europą klausimas ir kt. Šias vakarones lanko apie šimtinę žmonių, daugumoje tie patys asmenys. Tų vakaronių programos sudarymu rūpinasi Teresė Pautienūtė-Bogutienė.

VLADAS RASČIAUSKAS, American Travel Bureau Service pirmininkas, buvo išskridęs keliuonei aplink pasaulį, norėdamas patirti apie turizmą kituose kraštuose.

Pirmiausia jis išskrido į Meksiką, kur Acapulco mieste suvažiavo pora šimtų kelionių agentūrų vedėjų ir tarėsi apie besikeičiančias turizmo sąlygas. Ten Rasčiauskas išgirdo apie turizmą Azijoje, Afrikoje ir Pietų Amerikoje.

Po to jis skrido į Havajų salas ir Filipinus. Ten buvo trumpai, o iš ten skrido į Bangkoką, Burmą ir Nepalį, Indiją. Vėliau į Persiją ir Turkiją.

Po to Rasčiauskas skrido į Keniją, o vėliau į Pietų Afriką. Pra-



Vladas Rasčiauskas

leidęs keletą dienų Dakare, Rasčiauskas skrido į Braziliją, o gruodžio mėnesį buvo Argentinoje, Čilėje. Apsilankęs Venecueloje, grįžo namo.

PELKIŲ ŽIBURĖLIO vardu žinoma radijo programa, skirta specialiai lietuvių literatūrai ir jos kūrėjų balsui, šiemet mini savo 20 metų gyvavimo sukaktį. Jos redaktoriūm yra Šviesos sambūrio narys Petras Jurkštas. Jam talkina beveik visi žymieji aktorai ir literatai. Programą pasiekia ir kitose JAV vietovėse esančius lietuvius.

VIENYBĖ, 1973 m. gruodžio 28 d.